

LVGDVNI
Sumptibus Ludouici Prost. hæredis Rouille
Cum Priuilegio. 1625.

Dom. Zumpers. delin. Io Federic. Greuter incid.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI ALEXANDRO CARD. VRSINO

IO. BAPTISTA Ferrarius F.

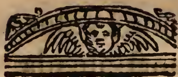
VRSINÆ iterum Rosæ spinas addo, dedicóque: siue (vt planè dicam)

priùs ego Syriacè, deinde etiam Latinè aſper te florentem inter Principes colo, PRINCEPS ILLVSTRISSIME. Tibi verò potiſſimùm inſcribendæ fuêre ſpinoſæ, atque horridulę orationes meæ : quia feciſti, quod Roſa ſolet, quæ ſpinas amat, vt decoret : dum ſæpę illas vtcumque acutulas iudicaſti, atque ad publicam etiam lucem prouocaſti. Et velint illæ

aliam

aliam aſpicere, niſi Roſeam lucem tuam? Tam pulchro in lumine mea quoque ſpineta pulchra videantur. Conſultum præterea eſt nimis delicatis lectoribus, quos vibrata punctim oratio grauiſſimè vulnerat. Nã ne punctiunculæ iſtos exanimẽt, florem tuum præferunt, qui recreet. Nimirum non inanes floſculos conſectari, ſed (vt eſt in prouerbio) ROSAS LOQVI vel inter

aculeos dicar, qui meæ dictionis asperitati Vrsini nominis immisceo suauitatem. VALE.

APPRO

APPROBATIO.

IOANNES CLAVDIVS DE VILLE in ſacra Theologia Doctor in S.Pauli Lugdunenſis Canonicus, & in hac Diœceſi à D. Dionyſio Simone de Marquemont Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Archiepiſcopo, in librorum cenſuram incumbere iuſſi: fidem facimus, nos *Orationes P. Ioannis Baptiſt. Ferrarij Senenſ. è Societate* IESV, vidiſſe, nec in eis aliquid contra Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ ſanam doctrinam aut bonos mores inueniſſe. Lugd. 22. Maij 1625.

DE VILLE.

CONSENSVS D. Procuratoris Regij.

ORationes *Ioan. Baptist. Ferrarij Senens. è Societate* IESV, ego Consiliarius & Procurator Regius typis mandari, & in lucem exponi consentio. Lugduni 23. Maij 1625.

PVGET.

PER

PERMISSIO D. Locumtenentis Generalis.

ORationes *Ioan. Baptist. Ferrarij Senens. è Societate* IESV à Ludouico Prost, Hærede Rouille Bibliopola Lugdun. in lucem dari permittimus, ac ne quis, citra factam ei potestatem, denuo excudat interdicimus. Datum Lugd. die 24. mensis Decembris 1625.

DE CHAPONAY.

ORATIONVM Syllabus.

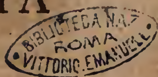
IX.

XX.

VIRGO

VIRGO TOTA PVLCHRA.

EN tandem aliquando, Auditores, quá vlla ſine labe pulcherrimá, hoc eſt, dignam ſe matrē fertili præpotens mēte genuit ſibi Deus: ſterili filiam vtero anus Anna concepit. Quanquam ego veriùs anum hác prodigiosè fertilem dixerim, quicquid vſpiam pulchri

eſt in vna puella paritura.
Prægeſtit animus nũquam
antea viſæ, adhuc latentis
pulchritudinis florem ſa-
gaci viſu prælibare. Expe-
ditus, opinor, acceſſus erit:
noſtrate enim in horto in-
uſitata floret pulchritudo.
Iucundus etiam viſo flore
fructus exiſtet voluptatis:
florem enim maternæ in
ſinu ſtirpis hærentẽ intue-
ri iucundiſſimum eſt. Agi-
te igitur, Auditores, Annæ
parẽtis in vtero, ſacro tan-
quam in hortulo efflore-
ſcentem diuini ſapientia
ſpõſi ad miraculum vſque
elabo

elaboratam augustissimæ sponsæ formositatem mecum intuemini. Atque vt iucũdiùs intueamur; sponsæ opificem suæ inter opus canentem sponsum: neque opere solùm, sed cantu etiá singula venustatis decora perquam venustè exprimentem audiamus. Ergo canori panegyrici caput est, quod in pulcherrimi structura corporis eminet, capitis decus. *Caput tuum*, *Cant.* 7. inquit, *sicut Carmelus*. Vt enim sublimi fastigio ille cœlo, quàm terris propior indigenis montibus super-

eminet; ſic tu fœminarum formoſiſſima humanę maieſtatis modũ decora proceritate excellis, ac toto vertice ſuprà es. Nec tot idem præterea natiuis arbuſculis, floſculíſque coronatur, quot ipſa virtutũ ornamentis viges, formæ laudibus flores. Potuit in te ſanè liberalior cũ virtute forma floreſcere, in qua veteris culpæ ſpinæ, tribulíque, propagatũ in omnes poſteros bonę ſemẽtis exitium, locum non habuerint. Vt mirandum nemini ſit, ſi communem hominum

minum ſtaturam auguſta magnitudine excedat, quę ſeruile ſceleris hæreditarij iugũ non ſubierit. Quídni autem à terris in cœlum excreſceret cœlo dignior, quàm terris pulchritudo? At ecce proceræ pulchritudinis regius vertex colore rutilo capillatur. Enimverò verè canitur, *Comæ capitis tui, ſicut purpura Regis vincta canalibus.* Cant. 7. Regalem facilè purpuram æmuletur coma, quam non antiquæ labis origine ſordida deriuatus deprauatæ naturæ turpis fucus infecit: ſed in-

genuum diuini Amoris pigmentum pręſentiſſimo illapſu colorauit. Nunc benè ſperare mortales miſeri iubemur. Noſtra iam præda fiet Deus. Purpureus illũ crinis regiis nodis implicabit. Auditíſne? Opifex fatetur ipſe vim crinis
Cant. 4. huius. *Vulneraſti cor meum,* inquit, *ſoror mea ſponſa in vno crine colli tui.* Si vel vnus molliſſimus capillus aculeum habuit ad vulnerandum: cur non omnes rete contexant ad capiendum nobis Deum? Nullo enim negotio capitur vulneratus.

tus. Ite nunc, & Megarensis Nisi cæsariem ad breuis Imperij superstitionẽ falsa purpura fucate canora mendacia poëtarum. Sine fuco, & fallaciis tandem purpurat crinis, cuius regalis color cœli, terrarúmque Reginam æuo sempiterno regnaturá declarauit. Iam verò nostros in se oculos conuertit insolitus oculorum nitor. Ita enim perspicui *Oculi tui, sicut piscinæ in Hesebon.* Tanti est è naturæ fontibus natiuæ limũ labis nõ trahere; vt vel in oculis liquido purior

Ouid. 8. Metam.

Cant. 7.

ſtagno illimis tranſluceat integritas. Par erat præterea pellucidos oculos hoc etiã ſupinas aquas imitatos non aliò, quã in cœlũ eſſe conuerſos: vt parem ſibi, ſuóq; dignã obtutu ſtellarum illuſtrẽ pulchritudinẽ intuerẽtur. Pergite formoſiſſimi oculi, pergite cœlũ contueri. Auguror enim vos, gemella terrarum ſydera, ſyderum Imperatori nitida nictatione, nutúq; ſuaſura, ſtellas vt omnes cœli vobis poſthabeat: vt ſol ille ſempiternus veſtrã præproperus ad lucẽ verno

no tempore autumnet in Virgine. Nunc ex oculis ad genas, hoc eſt, è ſyderibus, & fontibus ad flores ille nos appoſitè cantus vocat, *ſicut flos mali punici, ita genæ tuæ.* Nam gemini ſyderis almæ luci apricæ, gemini fontis rore puro irriguæ quónã alio pulchrius vernãtes genæ, quàm regiam coronam præferente mali punici flore purpuraſcerent? Regium ego florem tuum, diuina virguncula, pudorem ſingularem ſanè dixerim, qui ſuamet purpura meritò coronatur, ac Cant. 4.

regnat inter cæteros:quòd non priuatæ solùm inquinamenta vitæ,sed toti etiā posteritati cōmunē paterni facinoris maculā inaudito antea miraculo erubuerit,ac fugerit. Sed non ridet minus in labris, quā floreat in genis ingenuus
Cant. 4. rubor. *Sicut enim vitta coccinea labia tua.* O labella, pudoris, amorísque vittæ suauiter tenaces! Seu vos pudor astringat, vt parcè verba laxetis:seu vos amor relaxet, vt incomprehensibile Verbū indissolubili nodo astringatis. Astringere

gere facilè poterit cuiusli-
bet nexu criminis semper
soluta. Deus ipse decorum
sibi ducet eius esse capti-
uum, quæ in cõmuni hæ-
reditariæ culpæ captiuitate
sola libera sit. Rideat iam,
quas olim demirabatur
Gallici Herculis commen-
titias vires catenatos auri-
bus populos erudito tra-
hentis ore temerè credula
mortalitas. Hercule for-
tior Virgo breui, sed ama-
bili verborũ ambitu tan-
quam vitta coccinea non
hominũ cœtum aliquem,
sed ipsum detrahet cœlo

Deum. Parce igitur, parce vetus fabula, Deos, Deásq; omnes aurea de catena suspendere, qua deligatum Iouem irrito conatu cœlo deripere laborent. Virgineus labor est, ísque perleuis tenui Deum vitta vincire, vinctúmque deducere. Venies breui, captiuus Virginis, venies maxime Imperator: in breue corpusculum temet cõtrahes ad amplexũ: purpurea labia, tua vincula, osculaberis. Tunc sanè delibata suauitas in carmen illud suauissimum eliquabitur,

Homer. Iliad. θ.

Fauus distillans labia tua, sponsa: mel, & lac sub lingua tua. Cant. 4. Nimirum lacte mihi non modò ex vbere, verùm etiã ex ore scatet suauissimo fœta candore materna virginitas. Cæterùm, si purpureis labra illecebris deuincient ad oscula, quibus colli nitores nodis Deum pertrahent ad amplexus? Aureis equidem dixerim. Deus ipse mihi cõcinit: *Collum tuum*, inquit, Cant. 1. *sicut monilia.* E monili hoc pretiosissimo, cuius aurum obryzũ sordis natiuæ despumandam scoriam non

habuit,

habuit, quænam gemma penderet aptior, quàm cõplexu illigatus arctiſſimo infans Deus? At vos mammæ ſororiantes vt exporrectis liberaliter papillis veſtrum ad nectar Numen inuitatis! Erit illa dies, aut veriùs illa nox nouo ſole illuſtris erit, quæ ſuarum vbertate deliciarum beatiſſimum tuorum inhiare vberũ ſuauitati Deum videbit. Audiet etiam identidem à pupulo maximo tenerum id carmen lallari,
Cant. 7. *Vbera tua ſicut botri vineæ*, cùm à communi fæce puro,

ro, meróque matris liquore ebriolus næniolam ſibi balbutiet dormituro. Perplacet interim gemina vos vbera hinnulis capreæ gemellis comparari, qui paſcuntur in liliis. Paſcite circa virginei cordis lilietum bellulæ damæ, geminæ mammæ: ſugite puros caſti ſanguinis ſuccos, quos in lacteos rores lactenti Deo cōuertatis. Virginalis enim ſánguis candore amico facillimè lacteſcet. Hác prætерea laudem cum hinnulis mamillę amabiliter geminatis, quòd oculos fugitis Cant. 4. & 7.

gitis

gitis hominum. Vni vos decet cicures esse, ac tractabiles Deo, quæ vel humanum longè aspectum cauto pudore declinatis. Vultísne iam fœcũdæ pulchritudinis florẽ suo cum fructu intueri? Quídni velitis? *Venter tuus sicut acer-*
Cant. 7. *uus tritici, vallatus lilijs.* Admiramini insolitum virginitatis decus, vt incorrupta, & frugifera sit? Ego verò potiùs admirer ibi triticum posse existere, vbi

Virgil. eclog. 5.

Infelix lolium, & steriles dominantur auenæ;

quàm vbi virginali lilia vallo

vallo à primigeniæ noxæ ſenticeto liberum, & vacuum ſpatium relinquunt fœcunditati. Prodigio ſimile exiſtimatis diuinum virginitatis fructũ inermis lilieti innocenti ſepe poſſe vallari? Ego verò aio ita virginalis lilij candorem aculeatum eſſe, vt verenda ſpecie ſtatim oculos feriat, animos percellat, abſterreat manus. O nobis in ſumma bonorũ omnium caritate ſalutaris frugis opportunè fertilem virginitatem! Illo illo electorũ frumento enutrita, & ſaginata *Zach. 9.*

nata

nata mortalitas ad felicitatis immortalitatem adoleſcet. At benè habet: ad calcem operis ventum iam eſt: ſupremá formoſis pedibus manũ impoſuit Artifex: cum ipſo libet Arti-
Cant. 7. fice plaudere, *Quàm pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis, filia Principis!* Inſtar omniũ prior ille greſſus eſto, quo cum cæteræ imbecillitas infantiæ per auiti lubricum cœnum criminis non ſine prolapſione reptet ad vitam, tu diuinæ opis aureo integumento calceatum pedem incontamina

taminatum promouisti ad sanctitatem. Vt vnus ille, & princeps syncerae plenus maiestatis incessus non è nostratibus te foeminis aliquá prius captiuam, quàm libertam: sed liberam praepotentis filiá Principis arguat, vnámque omnium Principem foeminarum. Et miramur, si, quam diuinis cumulauit ornamentis:

—formámque dedit, qua *Ouid. Metam. 10.*
foemina nasci
Nulla potest,

(gloriabundus adeò praedicat Deus ipse opifex:)

operísque sui concepit amorē:

nouó

nouóque amoris miraculo eandem ſibi filiam, parentem, & ſponſam delegit, vt quo pluribus poſſet nominibus opere formoſiſſimo delectaretur? Nos quoque in amorem tui rapis, Virgo pulcherrima: nobis ex iſtis materni ergaſtuli tenebris affulges illuſtriſſima, tuíque ſyncerũ conceptũ luce retegis tua: te nobis Parentem, Patronam, Reginam, vt multis nominibus quàm chariſſimi tibi ſimus, nuncupamus: tua tibi ſingularia decora gratulamur: &, quan-
do

do viuus, qui tam bellè te decorauit, gratulari pro dignitate tibi ſponſus poteſt, tuis victi meritis mirabundi obmuteſcimus.

L. D. B. Q. V.

COELESTIS ad Virginem legatio.

Bene eſt, beatè eſt, A. Cœleſtis orator hominũ cauſam feliciter perorauit ad Virginem. Perorata felicitas in vtero virginali fœcundo cõpendio concluditur. Poſt feliciſſimam

mam perorationem quid orationi ſuperſit meæ; niſi vt recentia gaudia iucũda cõmemoratione cõgeminet? Agite igitur, accipite. Ad terras præmittitur iuuenili ſub imagine diuini conceptus è cœlo nuntius. Decuit enim mox illapſũram profuſæ diuinitatis pluuiam, pulcherrimam in ſpeciẽ colorata Iride prænuntiari. Ambitiosè crediderim humano vultu præiſſe Angelum, vt, quà liceret, corporandũ imitaretur Deum. At quò deuius, humiliſque deuolas Ga-

brieľ?

briel? Magna legatio magnarum vrbium aulis,non excipiēda Nazaræis videtur anguſtiis Sed anguſtū Cœlitibus eſt, quicquid terrenum eſt. Quid enim vel maximę vrbes præ cœlo videantur, niſi maculæ quædā? his magnæ ſolùm, qui cœlum neſciunt. Anguſtiores præterea oppidulis erāt ampliſſimæ gentium exterarū vrbes, quas Deorum ſacrilega turba, quas vitiorum fœda colluuies oppleuerat. Quod ſi Nazareth,floridū nomen, vi vocis amabili florem redolet:

dolet: quo quæſo tempeſtiuiùs in loco flos campi nouellus concipi potuerit, quàm vbi loci nomen ipsũ floreret? Neque tamẽ Nazareth nomẽ aut pulchriùs floruerit vnquam, aut florem ſuauiùs oluerit; quàm cùm concluſo Virginis in hortulo vere primo conceptus virginei ſanguinis flore vernat Deus. Nunc enimuerò,

Nunc ver purpureum, nunc
formoſiſſimus annus;

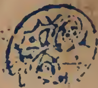
cùm diuina formoſitas genitabili ſãguine corporata floridè purpuraſcit. Quod igitur

igitur præſtantiſſimorum nemo pictorum poſſit, vna poteſt Virgo virgineo materni ſanguinis minio Deū hominibus ad viuum colorare. Nunc tandem quærenti,

—Quibus in terris inſcripti nomina Regum
Naſcantur flores.

Virgil. eclog. 3.

Nazaræum habeo florem oſtendere, cui poſtmodum in Caluariæ aprica tranſlato regium genus, naturalíſque diuinitas Regis meritò nomen inſcribet. Cæterùm in florei nominis vrbe Virgo reperitur. Par erat

nimirum in florentissimo loco candidum florem nō desiderari. Ad Virginē diuertit è cœlo cœlestis hospes. Cœlitibus enim, ac Virginibus hospitalis amicitiæ candidá tesseram dedit incontaminatæ similis candor integritatis. Quanquam cœlesti hospiti patrium cœlum videri potuit hospitium illud; in quo lacteam virginalis pudicitiæ viam, candore notabilem ipso, illabēti mox peruiam Deo nactus esset. Virgini demum salutē venerabundus impertit Angelus. Impertit

pertit autem? imò fœneratur. Verbis enim impertita ſalus fœcũdo Virginis prodigio reddẽda eſt cum fœnore corporata. Verùm ad honorificam ſalutantis vocem turbatur pudibunda Virgo. O quàm decens turbata virginitas, dum ſuffuſo pudore coloratur in roſas! O pudorem candidæ matris rubicundum filium! O fertiliſſimá florum Nazareth, quæ roſas liberaliter producis & in hortulis, & in genis! Ne metue virginitati, ne metue paritura Virgo. Si fructus indoles

flos eſt: quæ tam bellè illibato flores pudore, illibata paries. Flos ille virgineus virginei ſpecimẽ partus eſt. Auguror. Deum dabis in lucem. Neque enim alium peregrinus in terris, ac planè cœleſtis pudoris flos, quàm diuinum fructũ pollicetur. Igitur dum ineunte vere Virgo purpureo pudibunda flore ſuauiſſimè vernat; veriùs è Virgine, quàm ex Arietis, vel Tauri aſtro florida veris amœnitas inchoabitur. Tu verò agè, annue cœli, terrarúmque votis: induere Deo in

fructum

fructũ Virgo florentiſſima: fructuoſum enim nobis in ipſo pudoris tui roſeo vere autumnum repræſentabis. Ita in prærogatiua duplici ſingularis purpureum verecundo vultu ver, ſalutarem fœcũdo vtero autumnitatem præferes. Annue. O quantum potui, dices, annuẽdo! cùm tuos ad nutus verno ſub ſidere videbis properaſſe ſolẽ ad Virginem. Annue. O quàm dulce, dices, annuiſſe! cùm tuis pẽdulo è papillis Amori inſtillatum lac, mellita per oſcula vbertim repetes

blandiſſimo cum fœnore ſuauitatis. Sed ecce tandem annuit pudētiſſima Virgo. Hactenus noſtra gaudia intueri, hactenus profari licuit. Nunc prodigum lucis Numē arcana miracula illuſtri caligine obumbrat: ad nitidiſſimam vmbram conniuēdum eſt. Nunc infans in vtero ſapientia obmuteſcit: muta ſapientia ſilendum eſt.

VIRGO IN *montibus peregrina.*

COrporato nuperrimè Deo nostræ in vallibus mortalitatis peregrinãte, peregrinatur hodie in mõtibus diuina Mater. Diuinis peregrinis ambulantibus, indecorum videtur, atque inurbanum quiescere nos, A. Quoniam verò eorum alterum gigantæo incessu exultantem ad longissimam tolerãtiæ currendam viam, alterá Amoris, quo fœta est, alis ad mon-

tana properantem conſequi corpore non poſſumus; volucri mentis obſequio comitemur. Vtrique gratus, vt opinor, comitatus hic noſter erit; ſi viatoris vtriuſque viam cõferamus. Igitur cœli apex Diuinitas liberali ſeſe pondere abiecit ad terrá: vt iter homini ſterneret in cœlum. Virgo etiam maxima nouo miraculo tũ ſe maximè demittit, cùm cõſcendit in montes. Cur enim altiſſima mõtium iuga depreſſę illi conualles non ſint, quæ ſubditum vtero gerẽs Deum infinitam

finitam Numinis excelſitatem toto pectore,ac vertice ſupereminet? Quid quòd ambo ſuis è penetralibus,ille cœli, cœleſtis hæc domus, ineunte vere egrediuntur? Vernare nimirum annus debuit, dum prodiret in publicum ſiue ſol diuinitatis, ſiue flos virginitatis. Quid quòd vterque ſine vectore feſtinat? Erraui: Vtrique vector amanti Amor eſt. At vos auiæ rupes peruiá detumeſcite in planitiem: quando rerum faſtigium humanarũ, Deo fœcunda Virgo ſeſe incli-

nat ad vos. Quamquam tumere vos decet, ac superbire, sublimi quæ vertice sublimius aliquid, quàm sydera, hoc est, syderũ tangitis Imperatricem. Vos quoque nudæ cautes florem induite, floridũ incedenti ver Virgini substernite. Quáquam vulgari flore non indigetis, quæ pulchriùs lectissima Virgine florescitis. Emollescite sitiẽti in liquidas fontium perennitates arida saxa: sed aruistis, opinor; quòd pudet scatere vos, dum puriorem defessæ iam puellæ marmorea frõs

fontem

fontē exudat. Plaudite præ-
tereunti aurarū ſibilo, auiū
cãtu mutæ ſolitudines. Sed,
niſi fallor , obmutuiſtis:
quòd obſtrepere dedecet
vos ſuauiſſimo virginalium
concentui ſuperiorum. O
mōtes, quos diuina hoſpes
calcauerit , excelſiſſimos!
Theſſalū vobis Olympum
ego longè poſthabeo: quã-
uis immixto ille ſyderibus
capite ſuum cœlo nomen
impreſſerit. Excelſius enim
eſt à terrenis diuina, quàm
cœleſtia contingi. Vnum
tibi, montana Virginis via,
calcatū Deo Caluariæ mō-

tem habeo cõparare: quòd vterque non aſtra cœlo infixa, ſed affixum, vel arboris trunco, vel Virginis vterò diuinum ſolem attingere potuiſtis. Iam verò agite leues auræ, gemino quà cœli, quà vteri ſole æſtuantem Reginam refrigerate. Satis iam laborioſi calore itineris materni vultus candor irrubuit: ſatis proludẽs filio Mater decãtatam illam funebrem aliquando collem aſcenſuri candidam, & rubicundam imaginẽ repræſentauit. At benè eſt. Feſtinante cum Virgine ſui curſus

ſus metas tenet oratio. Virginalis beneficia feſtinationis melior perorat orator, infans è matris vtero Ioánes, in illo ſilentij ergaſtulo, dum totus lætitiâ geſtit, toto corpore eloquentiſſimus. Huius autem lætiſſimæ ſumma perorationis ea eſt, tenerá hominum ætatem Dei Filio, diuinæque Matri eſſe chariſſimá, quam ſibi primùm viuendam alter, ſibi altera properè viſendam, certatim vterque protegendam, ornandámque itinere ſimillimo ſuſceperunt.

NATALITIA

Solis æterni Nox.

VAgientis inter homines Dei nocturna miracula balbutiẽtem oratorem ad dicendum excitarunt. Neque enim dedecet balbutire me, dum vagit Deus. Si quid ego incõditum, aut aſperum ſonabo; tenerrimus ille diuini infantis vagitus, pacifera cœli næniola terris blãdita mitigabit. Vos interim naſcentis Dei recẽtia ſpectacula, tenebras inter adultæ noctis

noctis ad Amoris facem, & lucem edita mecũ demiramini. Placidissima pax terras iam vniuersas tranquillarat. Decuit enim seruilia terrarum odia silere, dum noua Amoris bella elegit Dominus, quibus efferatos hominum animos humanam ipse naturam indutus humanissimè expugnaret. Illa etiam maxima gẽtium Imperatrix Roma, feliciorem imperio subitura seruitutem; dum generis humani capita singula recenset ad superbã imperij gloriam; secum vincendos, qui

tum viuerent, homines victori Christo numerat ad illustrem diuinæ victoriæ prædicationem. Enimuerò gloriosior Roma futura erat, si, vana omnium hominum recensione omissa, numerare vnum didicisset inter homines Deum. Mirandum iam non est, si locus ei non fuerit in diuersorio, qui neque in hominum animis haberet hospitium. Igitur hyemauit in campis Amor, verna mundo bella moturus in Cruce. Cœlestem hospitem excepit malè materiatum tugurium.

rium. Quid enim præter tuguria inueniret, qui cœlum reliquiſſet? ſecedit in ſuburbanum antrum paritura Virgo cum ſanctiſſimo cõiuge Ioſepho. Nondum enim vrbes virginitas,& ſanctitas incolebant. Hic effuſo in preces vtrique per illius parietinæ patentes rimas qualia è cœlo gaudia, feliciſſimi partus omina,impluebãt! Hyems erat ſumma,tempeſtas perfrigida, intẽpeſta nox hyberna frigora geminabat: ſui cùm Amoris calida ſolſtitia properauit natus repentè

pentè ſol; vt brumali nocte cõtracta vitalis æſtatis longiſſimam diem repræſentaret. Iam verò quis tibi liquidiſſimæ voluptatis fuit ſenſus, ô virgo! cùm fœcunda virginitas ſingulari miraculo peperit Deum. Par erat nimirum, dum felicitas pareretur, non aliam præſto eſſe puerperæ obſtetricẽ, quàm voluptatem. At heu vagit nata felicitas! frigore tremit nudulus Amor! Ah parcite mala frigora, parcite mollicellum adurere puellum, quem ſatis diuinus calor aduſſit.

Parcite gelidi ventorũ turbines niueum perflare corpuſculum. Non ſunt veſtri iuris candiduli corporis hæ niues, quas non hybernum ſydus, ſed Amoris æſtus læto prodigio coëgit. Parcite boreales animæ arcanas amantiſſimi corculi flammulas euentilare. Heu nimis euentilatæ viuas oris pulcherrimi niues eliquant in lacrymulas. O lacrymulæ ſalutariũ dolorum gemmea tyrocinia! Hyems nulla fœcundiori irrigua imbre permaduit: nulla nox puriori baccata rore gemmauit.

mauit. At vos agreſtes paleæ Regis attactu mei regia purpura nobiliores, ne veſtra aſperitate læſo corpuſculo crudeliter purpuraſcite. Vos quoque tenero ſubſtrata capiti horridula gramina, dum liberatorem meũ obſidionali veluti corona cingitis, ne pungite. Heu quàm vereor, ne quis aculeus, ne qua occulta ſpina teneræ ante diem fronti ſeſe ambitiosè inſinuans ſanguineis punctiũculis ſe coloret in roſam. Tu verò quid agis Mater? Quid aſperis tenerũ pãnis Amorem

rem inuoluis? Purpureæ regium puerum fasciolæ decent:purpureus color decet Amorem. Sed nascens rusticatur Amor:hinc rustico more, opinor, mauult esse pannosus. Erit illa dies, erit, cùm in vrbe regna doloris initurus è prætoria sese arce in purpura spectabilem dabit ciuitati. Sed præstò iam sunt leuamenta frigoris. Reciprocantis spiritus calidę vices è brutarum pectore animãtium olentem animã reflãtes frigora temperant. Adeò placet Amori calor, qui afflatur è corde.

Atqui alium inhalari ſibi calorẽ malit frigidulus infans. Tuis, Virgo, amplexibus, tuis oſculis cupit incaleſcere. Viden, vt hiante labello blãdiſſimè ridẽs brachiola exporrigit? Quídni te ſuſpiret è præſepi, qui de cœlo properauit ad te? Bene eſt, abundè eſt. Maternis hæret amplexibus tremulus pupulus. In tam beati amplexus vinculum ſponte captiuus accurrit. Incaluit ſanè puer, incaluit viciſſim Mater. Sed calor puero ſitim fecit. Quo iam nectare diuina ſitis temperetur in terris?

terris?Ipſa dignum Deo nectar inuenit?Virgineo pendet ex vbere lactens Deus. Virginis tandẽ in ſinu media hyeme lilia inuẽta ſunt, inter quæ cœleſtis apicula paſceretur. Lacteũ hîc rorem delibâs ſalutaria mihi ſui mella ſanguinis elaborat. Illo,illo lacte ſaginatus Amor lacteum mihi ſe colliget in orbẽ, caſtiſſimum mihi lacteſcet in epulum. Inter hæc effuſo in terras cœlo, pacem hominibus Cælites concinunt. Debuit cœlum paciferá terris næniam;dum vagiret in terris

pacis Deus. Sed ille diuini vagitus infantis claro Cælitum cantu ſuauiùs mihi pacẽ ſonat. Neque tamen in gratiſſimo ſomno ſepultus orbis vel cœleſti carmine, vel diuino vagitu excitatus eſt. Quid autem veriſſimo infantis Dei miraculo non indormiret cæca mortalitas, quæ multiplicis Deorũ metamorphoſis vaniſſimis diu ſomniis inuigilaſſet? Cæterùm in tam miſera quiete pauci Paſtorum peruigiles inuẽti ſunt, qui cœleſti voce ad noua miracula exciti eam eſſe

Bethleemici agri fertilitatem viderunt, vt in illo nasceretur Deus. O vos felices, qui mortaliũ diligentissimi ad tam salutare beneficium noctu vigilastis! O illos miseros, qui natam ad salutem cõniuentes vel interdiu dormiunt!

RACHEL
plorans filios suos.

AT ô regalium arbiter consiliorum maxime Regum Deus, quid iste fert in omnium pace terrarum armatæ Regiæ tumultus? O

quicquid in cœlo fulminũ lentum, atque otiosum es, propera, prohibe hoc humano maius, vno dignum Herode scelus. Adeóne humanitatis domiciliũ vrbana te Regia efferauit, Rex amentissime: vt neque trepidantium squalore matrum, neque lactétium innocentia moueare liberorum? Vos etiam nimis audistis detestabile imperiũ satellites; cæde tam impia desistite. Quòd si crudelibus certũ est occidere, saltem vulnere abstinete. Sola comminatio, ac tristis fulgor

gor armorum facilè ante vulnus timidos exanimabit infantes. Heu me ſcopulis cano! Non exaudior. Precibus altiùs meis furor aulicus obſtrepit. Ecce in theatrum frequẽtiſſimum teneris infantibus, non ad beſtias, ſed (quod peius eſt) ad inhumanos homines dánatis, efferati carnifices ferarum loco velut caueis emiſſi vndique impetũ faciunt. Malè ſcilicet ad ſtragẽ hanc immitterentur feræ, quæ lactea ætatula delinitæ feritatem dediſcerent. Bene tuos laniſtas ad omnẽ

pietatē ferreos in arenam producis Herodes; quando te digno Ædile ludus datur crudelitati. Paſce iam oculos, animúmque ad iſta ſpectacula oculatiſſimum, ad omnē humanitatis laudem cæcutiēs Tyranne: ad ſingula etiā, hoc eſt, ad innumerabilia vulnera theatrali plauſu (ſi par furori vox eſt.) Hoc habet exclama: diligenter obſeruá, atque in infinito cędentium, & cadentium numero numera (ſi potes;) quínam certiùs ad minimos corpuſculorum ſcopos collimēt: quínam

quiná altiùs mollissimis iugulis mucroné imprimant; vt strenuæ præmia immanitatis sanguinarij armis promeritos armillis dones Myrmillones tuos. O spectaculum humanis oculis luctuosum, Herodi iucundum, quia luctuosum est! Vulnerátur ipso propemodũ vulnere minores. Tantula corpora maximæ plagæ spatiósa sunt. Qui vix è mammis, & materni sinus portu soluerũt, suo in cruore naufragium faciunt. Nimirum hîc etiam mare rubrum more suo naufragum.

eſt. Quo viuebant igitur, naufragi moriuntur in ſanguine: imò ante penè moriuntur, quàm vixerint. Vitali enim ſpiritu priùs mortiferos enſes tranſmittere coguntur ad cor. Hic hiante labello appetit vbera, & miſera vice pro papilla gladiũ excipit, vnde mortem exugat, animam exhalet. Ille, qui modò auidulo mãmam ore guttatim exhauriebat, præciſo repentè capite matrẽ vbertim cruentus humectat, ingratóque fœnore pro lacte ſanguinẽ refundit. Tu verò gemellos
immi

imminẽte ferro pallidulos, tuum ad ſinum, tanquam ad arcem perfugas quî defendas in tuos luctus fœcũda parens? Heu malè pretium pro filiis lacrymas offers, vbi cladẽ furor anhelat. Malè precibus pugnas contra barbaros: malè querelis prouocas ſuperbos. Ecce vterque vtrinque diſtrahitur: vterque piis parentis, impiis hoſtium manibus in diuerſa rapitur, ac tantùm non diſcerpitur. Vt neſciam, vtrum furor, an pietas diuexet, ac diſcruciet magis. Quid fruſtrà matris

nomen, opémque trepidi balbutitis infantes?Impendit illa, quas poteſt, ſingulas ſingulis inermes manus:geminas geminis vltimo in diſcrimine non poteſt: vobis illas ipſi, dum tenetis, impeditis. Vnum hoc vna poteſt duplicẽ in cæde veſtra mortem experiri. Scilicet iuſtus eſt vterque carnifex: ne plus liberorum ſibi, quàm parenti obtingat, æquo vtrumque vulnere medium diſſecat. Pius etiam ſcilicet eſt: vt neſciat mater quam priùs in partem dolorẽ effundat,

parem

paré vtrinque doloris materiá dimidiatos filios maternis in manibus relinquit. Quid hîc aget infelix? Quid consilij capiet ambiguus dolor? Miserum sanè. Intercluso spiritu semianimis cadit mater: vt exanimem vtrumque filium pari officio per iter mortis, quátum fas est, viua prosequatur. At tu puer miserabilis quid è collo matris auulsus tremula supplex brachiola tuum tendis ad carnificem? Ah potiùs districtum, incitatúmque in te gladiũ amplectere. Hic enim faciliùs

ſenſu pietatis emolleſcet. Quis iam in furoris licentia funera numeret? Velocior ferè trucidãtis manus, quàm oculus intuẽtis: cùm præſertim piis hic lacrymis hebetetur ad viſum, perfuſa illa ſanguine acuatur ad ſcelus. Vt igitur multa numerem, atque immania facinora: plura, atque immaniora ingerit crudelitas liberalis. Quis enim eos enumeret, qui miſerè confoſſi primulam vitam per ſuprema oſcula matrum in ora exhalantes iis, à quibus accepere, ante vſuràm reſtituunt?

tuunt? Qui eos, quibus ex hoſtili manu delapſis adeò parata mors eſt, vt obuiis pedibus proterantur? Quis alios, qui dum cautè maternis veſtibus occuluntur, ſimplici vagitu ſe retegunt, innocẽtes ſui ipſorum proditores? Iam funeſtiſſimum natat ſanguine theatrum. Vt poſt gladiatoriam ſæuitiam cruentã naumachiam furor Herodi ludere videatur. Iam cauea omnis morientium gemitu, lamẽtantium vlulatu circumſonat. Gratum hunc ſibi plauſum victrix feritas excitauit. Iã

perditæ mœrore, ac luctu matres misera orbitatis solatia lacera filiorum membra dum conquirunt, non dignoscunt ad tumulum, quos peperere nuper ad vitam. Adeò degeneres vultus fecit inusitata calamitas. Si quæ tamen filios agnoscitis, ne tumulate. Vestrum pius hostis officium occupauit. An non videtis, vt excitatis ingentibus cæsorũ cumulis mutua omnes ruina tumulauit? Non enim habuit molliora, & candidiora marmora, quæ cæderet, atque

imponeret. Neque opus habetis lugubres marmori notas, vt mos eſt, incidere; quas artifex crudelitas vulneribus ſatis inſcripſit. Sed quis ille puer, qui tenera inter cadauera lacero etiam vultu regalem indolẽ ſpirat? Habet. parta victoria eſt. Triũpha fortis in pueros Rex, triumpha. Imperia ſcilicet fundaſti tua. Vaſtiſſima ſtrage iſta tuis illum regnis formidatum deprehẽdiſti ſcilicet, atque oppreſſiſti recèns natũ Imperatorẽ. O ſtolidiſſimum caput, & ſerio Cæſarum ioco

Macrob. lib. 2. c. 4.

ioco Romana ex arce exibilandum. Vt regnum propages, regiam generis tui propaginem demetis: vt maximum Regem Deum intercipias, Regulum homuncionem interficis: nec intelligis dementissime, te more Gigantum cum Deo bella suscipere. Sed iniuriâ Herodi illudimus. Facit ille, quod Herodem decet. Par enim est cōtaminatissimi Tyranni immanitatem lutulentæ belluæ ob turpissimæ vitæ affinitatem parcere, innocētis verò filij regia victima sibi litare; cùm nihil

nihil æquè, atque innocentiam deteſtetur. Nulla tamen Erinnys tua, nulla vnquã placabitur hoſtia, niſi te. Iſta, iſta viſcera impuriſſima, viſcerúmque nocentiſſimum cor vltricis facis lentis ignibus exedet, tuis diu pœnis fruitura, & prodigiosè inexplebili te fame abſumet. Tu lautis, atque opiparis epulis rabidũ, latrátémque ſtomachum nequicquam ingurgita. Non tam delicatè eſurit dira fames. Viuum iſtud cadauer auet helluari. Pace tua cadauerosum te dixerim, ô Rex. *Ioſeph. antiq. lib. 17. c. 8.*

Rex. Nõ me patitur adulari meritò ſcatens vermiũ fœditas, erumpẽs odoris grauitas: nam quid exiſteret pulchrius, aut ſuauius è ſceleribus tuis? Te manet præterea iuſta neruorum contractio, quos in ætatulæ innocentis exitium per ſummum nefas intendiſti: manet inſanabilis te ſpiritus difficultas, qui tam facilè ſpiritum innocẽtibus ademiſti. Quæres tu quidem inter medicatę Callirrhoës balneas deſperato morbo medicinam: ſed igneam peſtẽ iſtam, quæ tot modis
miſerè

miſerè te diſcruciat, modidicis aquis obrui poſſe fruſtrà ſperes;cùm tota fuſi sãguinis eluuione reſtincta non ſit. Ea tandem ſuprema remedia ſuadebit impatiens dolor, vt cruentam tibi manum coneris inferre. Sapiet ſanè ſeuerus hic monitor tuus, quòd nullã tibi,qui tot immerẽtes vulneraſti, deberi iuſtius medicinã oſtendet,quàm vulnera:nulláque te manu implacabilius confici poſſe, quàm tua. Non tamen indiget vulnere flagitij conſcius animus. Suis iſta me-

ritis leuia dedignatus, ad grauiſſima ſupplicia ſponte ſua erumpet, ipſe ſibi tortor, & carnifex ſempiternus. At qua veſtrá ego cladem, laceri pupuli, qua patriæ orbitatem digna comploratione lamẽtabor? Cecidiſtis nouelli floſculi vitalis ad Solis exortum! Defloruiſtis lacteola lilia, vt mucronum inter aculeos ſãguineas imitaremini roſas! Occidiſtis vix natæ, quę lacteam ſignatis viam, ſtellulæ, heu ſqualidam, atque atratam patriæ veſtræ noctem relicturæ! Fugiſtis inſontes

ſontes animæ crudeles terras: at nunc veſtris exutæ corpuſculis tenebricoſa per loca exulatis! Qui nuper inter crepundia cum matre luſitabatis infantes, tãdem inter arma cum ipſa morte luſiſtis! At iſte ludus ſanguine vobis, & vita ſtetit. Qui nondum fari per ætatẽ poteratis, vt pro Regum Rege in Tyrannum interfectorem veſtrum teſtimoniũ diceretis argutuli Martyres: clauſiſtis ora, aperuiſtis vulnera, vulnere, quàm ore eloquẽtiores, qui vitam pro voce fudiſtis. Imò verò

quot vulnera, totidem ora panditis, etiam à funere vocales famæ: vt Regum Imperatorem IESVM, Tyrannorũ antesignanum Herodẽ cõsequentiũ posteritati sæculorũ cõtestemini. Hæc in Rama vox lamentabilis audita est: tum ploratus, & vlulatus multus; ita luctuoso Bethleemis tumultu è veteri sepulchro ad crudele spectaculũ excitata Rachel filios suos lugubri nænia deplorauit. Parabam ego dolorẽ, & lacrymas oratione abstergere. Sed noluit consolari, quia non sunt.

Ierem. 31. Matth. 2.

MO

MORIENTIS DEI prodigium.

ORATIO Ad Gregorium XV. Pont. Max.

In Sacello Pontificum Vaticano.

ERumpe tádem, erumpe, quà licet, ex ore, ex oculis, ſine Rhetorum fuco incomptus, ſine partitionis ordine incõpoſitus, Deo moriente, parentalis dolor. Leuiter dolet, B. P. dolorem quicunque ſuum poteſt ordinare. Hæc vna

triſtiſſi

triſtiſſimam orbitatem decet eloquẽtia confuſa cum rerum vniuerſitate flebiliter tumultuari. Quáquam vtinam confundi omnia, perturbaríque tũ primùm cæpiſſent, cùm nocte meridiana decolor dies expalluit, cùm trepido tumultu dehiſcens terra nutauit. Tũ ſanè, tũ potiùs peſſundatus rerum ordo eſt, cùm viliſſima ſubiit ſupplicia reus apud homines Deus. Hoc igitur lugubre argumẽtum exlex indicit dolor perorandum ad clepſydram lacrymarum.

Ecce

Ecce autẽ hodierna rerũ confusio nocturno prodigio prænuntiatur: ecce verno sub sydere, florido anni tẽpore in horto Gethsemani sanguine pluit. O pluuium in dolorum vbertatem ver, quantũ ab amœnitate tua degeneras! Hanc ergo infelicem laudem refers, vt mœstissimo prodigio tristissimas hyemes, atque omnium vincas portenta sæculorũ. Quid enim tam prodigiosum portendi potest, quàm moriturum Deum? Tu verò cœli, terrarúmque præpotens Imperator, *ad Heb. 1.3.*

rator,

rator, qui portas omnia verbo virtutis tuæ, quid vnius recens hortuli cultor ad ſudorem vſque ſanguineum præpoſtera nouitate defatigaris? Si ſubigendo, molliendóq; in horto breuis labor ſanguinem exprimit: laborioſiſſima duriſſimi montis Caluariæ cultura quantum diuini cruoris exhauriet? Et hactenus quidem inter hortos: inter hoſtes iam impenſiùs exangui deſudandum eſt, iámque illi proxima in arena circumſiſtunt cum facibus, & armis. Faces equidem iſtas

tene

tenebricoſo Inferorũ igne crediderim eſſe ſuccenſas, quæ clandeſtinum ad ſcelus ita præluxere vobis, nocturnæ furiæ; vt obuium noctu ſolem non agnoueritis. At bene eſt: pœnituit crudelitatis: clemẽter cum illo agitur: non vulnere, ſed oſculo excipitur. O facinus ab ipſa humanitate babarum! O crudeliſſimo dignam proditore clemẽtiam! Vt altiſſimè vulneratum facilè tradas in manus hoſtium Deum: diuinum ad cor perfido penetras oſculo. Nimis enim noſti

ex Amoris castris barbare transfuga, nullis Amorē armis grauius vulnerari posse, quàm suis. Exclamare libet: Vbi mors non est; si in osculis est? Iam verò inuictus ille, quíq; omnia vincit, Amor per Hierosolymæ vias, pérque fora nocturni furoris mancipium rapitur per triumphum. Ac ne summum scelus non ritè fiat, è lictorum fæce audacissimus nescio quis, tanquam scurra triumphalis Deo captiuo insultans ad risum Pōtifici, ad plausum sibi captandum probrosam
alapam

alapā infringit. Alapis (miſerum me!) in terris plauditur ad ſalutem lapſo terrarum Deo. Pudet impudentiſſima cætera ludibria referre, quæ nox illa ſuis inuita vidit in tenebris, quæque altiſſimo ſilētio inuoluit. Vna ſupererat, quam deinde vidit luctuoſa dies, crudeliſſima ignominia: vt, quem Regis amentia inter ſtultitię candidatos adſcripſerat; amentiſſimi vulgi optio, abſoluto latrone, liberatorem optimū ad necem repoſceret, ac Barabbæ poſthaberet Deum. Ni-

mirum, vbi Reges delirãt, facilè vulgus inſanit. Verùm hæc per ludibria luſit furor: ſeriò tandem ſcelus aggreditur. Ne ſæuiſſimi virgatores, ne Regum Regi auguſtiſſimo veſtẽ detrahite, quam illi vnam in rerum omniũ inopia ad nuditatis integumẽtum profuſa in alios charitas reliquit. Ne ſpecioſum forma præ filiis hominũ frequentiſſimo in theatro denudate: cuius formoſiſſimus pudor oculorum cõiectu grauius, quàm verberum ictu vapulabit. Vates infelix

ego

ego ſum. Ecce delicatiſſimi ſenſus verecũdia ſubito rubore ſuffuſa cruẽtatur. Heu ſatis, ſupérque publico dedecore modeſtiam vulneraſtis. Quid expeditis præterea virgis robuſtiſſimi tenerrimum in corpus carnifices innocentiam excarnificatis? Vtinam liceret & tibi, Domine IESV, ad ſeruilis lanienæ declinationẽ, vocem illam ingenuam, & compluribus ſalutarẽ vſurpare: Ciuis Romanus ſum. Sed ſuperſtitionũ id temporis omnium commune aſylũ Roma, falſis addicta

numinibus, verum oblita Deum erat ciuitate donare. Extabeſcite iá in lacrymas oculi, quando diuini corporis niues prodigioſi furoris æſtu ſoluuntur in ſanguinem. Ne, quæſo, vos ne vltrà lictores. Ad terminales dolorũ columnas per Oceanũ ſanguinis ventum eſt. Neque enim vna, ſed geminæ vidẽtur in illo verberum turbine, in illa ſanguinis alluuie fixæ columnæ: quarum altera è duro marmore miſericordia mollita nõ diſſilit, quia ſenſu doloris obriguit: altera

in vulnus mollissima, in tolerátiam planè marmorea, quamuis accisis viribus, inuitæ tamen fortitudinis mole sua stat. Age immensa pœnarum spatia fortiter emense Ductor fortissime perge iam ad coronæ præmia, quę militaris tibi plausus adornauit. Sed quid coronamenti hoc est? Hoc decerat hodiernæ portẽtis immanitatis, vt diuina non stellis, sed spinis tempora radiarent. Quanquam mirandum non est; quoniam rosas, antequam marcescerent, in suam coronã luxus *Sapient.* 2.8.

præcerpſit; ſolas coronandæ ſpinas innocẽtiæ ſuperfuiſſe. Regnandũ coronato eſt. Regnum igitur in terris cape, ſed coronæ ſimile, ſyderũ Imperator. Quid autem coronariæ ſpinę aliud, quàm cruẽtum, funeſtúmque tibi Regnum proferãt, Rex dolorum? I, ſequere præeuntium ductum, ſtudiúmque populorũ. Suo te Roma ſatellitio, ſuo Hieroſolyma ſenatu deducit, atque etiam trahit ad Imperium. Ac ne quis hominum ordo deſit officio, ipſi etiam latrones, lateri coniunctiſſi-

iunctiſſimè hæret, nec ipſa
nece ſeparãdi. Non Regios *Io.6.15.*
iam, vt olim, honores per
montium latibula liber ef-
fugies. En inter lictores, ac
vincula captiuus enixè ra-
peris ad montem, vbi gen-
tibus regnes cõſpicuus vni-
uerſis. Proh quàm graue
etiam Deo regnum Crux
eſt! Ille, qui tribus terrę mo- *Iſai.40.*
lem digitis appẽdit, hume- *12.*
ro non ſuſtinet Crucem: ac
trabali ſub ſceptro caducus
miſerabiliter laborat. Ve-
rùm enimuerò ſuum labo-
ri pręmium eſt. Aprico iam
in colle ſublimis, ac ſpecta-

bilis regnas: iam diſpergis cum ſole manus. Hoc tamen à ſole diſcrepas, quòd vtrinque occidis. Vtrinque enim occidentis vitæ fines duriſſimis clauis acutus præfigit dolor. Neque verò ſupremis laboribus confectus Rex noſter otioſus eſt. Quid ergo rerum agit Caluariæ in Regno ſuburbano? Arborem ſerit, alteri ſęculo profuturam, regalémque Cyri laudem iure vſurpat. Hæc mea manu eſt ſata? Et miramur, ſi aridus ille, funeſtúſque truncus inſcriptus nomina Regis repentè

pentè floret, ac vernat? Quídni enim Colono Rege consitus, Regale sanguine irrigatus Regio nomine efflorescceret? Concepta inter laborẽ siti propinatum præliba liquorem diuine Rex. Quid hoc est? Liuida fellis sanies vinum inter expumat. Nulla videlicet in terris suauitas sine felle ad purum fluit. Tu tamen liba, mi Rex. Quodlibet fel subitò fiet mel, & lac sub lingua tua. *Cant. 4. 11.* At ô tragicas Regis vices! In ipsa, quam seris, arbore vitæ moreris. Tu verò sempiterno Rex, istud

indigniſſimæ mortis facinus cõqueſtus expiras. Audiuit rerum vniuerſitas Regis ſui moribundi conqueſtionem: atque, vt mortuo Deo pro viribus iuſta perſoluat, rerum ordine conuulſo funditus tremefacta, & meridianis tenebris flebiliter atrata parentali næ-nia vlulauit. Et communis rerum omnium ſtrepitus, & incluſus animo viá præcludit orationi dolor. Quare priuatum, & mutum dolorem hunc meum publicus naturæ gemitus perorabit.

PONTIFEX dolorum.

SPectaculũ hodie habeo proponere, flebile id quidem omnibus, nemini tamen flebiliùs, quàm tibi, P.B. Dicam planiùs. Ille Põtificum verè optimus, verè maximus, Chriſtus IESVS, Pontificalẽ in ſpeciem non alio cultu ornatúque, quàm ſui ſordibus, & ſqualore ſupplicij miſerabiliter ſpectabilis Pontificiam in primis commiſerationem iuſtiſſimè repoſcit. Neque

verò

verò timendum eſt, ne ſalutaris vſurã ſpectaculi vel offuſa meridie nox, vel effuſa oculis lacrymarũ pluuia intercludat. Satis enim funebres per tenebras Amoris beneficiũ fulget: neque ſpectari Amor poteſt meliore luce, quàm ſua: atque ipſæ ex oculis ortæ, lacrymæ in luctu oculi ſunt. Prima igitur oculos in ſe vertit, quæ noſtrum integit prima Pontificem, byſſina tunica. O quàm candida byſſus es, quam virginalis fœcunditas produxit; artifex diuinitas contexuit:
lucis

lucis æternæ cãdor afflauit: amantis, & morientis Dei pallor infecit! Iure te ſtrictam alij dixere tunicam, quæ tam arctè Deum circumplexa es: vt mortalem feceris. Iure te ocellatam alij, quam in horto Gethſemani ſanguineis totam lacrymis oculatam prodigioſus effecit dolor. In illo autem ſtolę ſacerdotalis lineo candore quàm candidè diuini ſacerdotis præluxit integritas! Vt enim linum iniuria fit melius: ita inter liuorem verberum, inter ruborem vul-

nerum

nerum contuſa fulſit innocentia candidior. Iam verò aliam, & quidem regalem ſolēni die byſſum, Regium ſcilicet Herodis munus, indue diuine Pontifex. At quid hoc monſtri eſt? Candida veſtis fœdiſſimam fatuitatis notā imponit: contumelioſiſſimum aulæ ſibilum excitat. Rem teneo. Ingenuus candor, inter aulicos decolor, & fatuus color eſt, quia fucum non habet. Sapientia ipſa in ſcelerū regno ſtultitia eſt. Quāti ergo munus hoc Herodianum ſapientiæ ſtetit, quod

quod inſaniæ opinione cõſtitit? O qualem ſapit amorem iſta mihi inſania, qua pro ſuorum ſalute hoſtium ad ludibrium vſque Deus ambit candidatus! Ecce autem candidæ tunicæ hyacinthina, ſacerdotali nempe ritu, ſuperimponitur. Ecce (miſerum me!) cœleſtis hyacinthi color in corpore flagellis cęſo liuor eſt. Quanquam, dum verberatur Deus, diuinus ille ſanguis eductus quid aliud, quàm cœlum coloraret in terris? Id vnum cœleſte vt in meo cœlo deſiderem effeciſtis

feciſtis crudeliſſimi virgatores, lacteam nimirum aliquā priſtini candoris viam, & veſtigium. Adeò cœlum ipſum ſæuitia, ſi tangit, decolorat. Ex iſto naſcitur tactu hyacinthinæ veſtis appendicula veterē fimbriam imitata. Exaudio verbera tintinnabulis aureis magis ſonora. Et hæc aurea ſunt, quia Deum cōtingunt. Video coronatis malis punicis vulnera patentiora. Et hæc digna corona sūt, quia Regio ſanguine purpurāt. Subi iam graue Crucis ſuperhumerale ſacerdos ſemiuiue.

miuiue. Hoc enimuerò vt pondere, ſic pretio veteris Ephod ſplendidum, auguſtúmque decus longè antecellit. Hoc enim non acu barbara, ſed Amoris aculeo: nō phrygio, ſed diuino opere diſtinguit, atq; illuſtrat tuus, bone IESV, pretioſior auro pallor, floridior hyacintho liuor, cruor oſtro auguſtior, ipſa candidior byſſo integritas. Neque hîc vtrique olim additas humero gemmas onychinas deſideramus: quando tuis in humeris Crucis pretioſum pondus in ſalutis

tis onychen ſacile gemmaſcit. Iam verò ſacerdotalem balteum nemo non videat, qui ſacerdotem maximum arctiſſimo vinculo præcinctum, atque raptatum ad victimam videt. Nemo nõ eundem fateatur antiquo magis diſcolorem, quem Odiũ, atque Amor texuerunt. At quis iſte laceri, perfoſsíq; pectoris nouus fulgor? O ſpectaculum ſalutare! Vulneratũ pectus gemmatũ Rationale eſt. Quódque nobis omnibus fauſtũ, & fortunatum: nos læſæ diuinitatis rei, nos homunciones

ciones diuinis gemmis per vulnera tributim inſcribimur. Nimirum nos animæ viles tuo, Amor, in pectore gemmei ſumus. Venio nũc ad apicem dedecorum, ac dolorum: ad ſpineam tiaram. Ita ne verò? Pontifici maximo de more coronando byſſus adeò nuſquá eſt, vt molliſſimæ è byſſo cidari ſpinoſiſſimá è Rhamno coroná ſufficere neceſſe ſit? Nimirum non byſſum, ſed ſpinas nouit intexere artifex crudelitas. Heu quàm facilis, & expedita textura hæc illi fuit aculeato in

opere, quæ tot acubus abũdaret! Vos tamen coronarij Rhamni pallidi vepres ſenſiſtis hoc ſcelus, ac Deum vulneraturi magis expalluiſtis. At cur diuina ad tẽpora non veniſtis natiuo cum flore molliores? Facilè veſtri piam cauſam rigoris interpretor. Cæterorũ omnem florum ornatum, ac pompam dedignati eſtis, quibus vno ſatis erat efflorescendũ Deo. Vna ſupereſt pontificiæ præferenda fronti aurea lamina ſacroſanćto numinis nomine inſcripta. O factũ bene! Ecce non

non vnis,vt olim Iudęa natio gentilibus notis:at omnium literis gentium ſalutare nomen, ac publicæ ſalutis omen Hebraicè,Græcè, & Latinè legit liberata mortalitas. Atqui præpoſterè, nec more maiorum ligno, non auro diuinum nomen inſculpitur. Sed ſatis aureum eſt, quod aureo nomine præfulget. Quid vos delira capita in auguſtum nomen refigendum coniuratis? Infeliciter cum Deo bella ſuſcipietis, qui regium Deo nomen extorquere conamini.Quis quęſo

ſo decentius diuinũ nomen ſacerdos pręferat, quàm ſacerdos Deus? Veſtro igitur conſtantior pręſide, præpotens Imperator quod ſcripſit, ſcripſit. Iá ſacra noſter in veſte Pontifex refulget. Huc agite Victimarij victimam. Imò deſiſtite. Meliorem ipſe parauit ſibi, quàm facturo eodẽ hoc in monte Abrahamo antiquitus obtulerit. Vbi nimirum ad Amoris ignem ſacrificatur: idem eſt ſacerdos, ac victima. Et quáñá alia, & ſacerdos, & amans Deus digna, paríque litaret ſibi hoſtia, quàm

quàm ſe? Cecidiſti tu quidem ad mortalitatis aram Amoris victima, diuine Pontifex. Sed immortalis viues in Amoris animato cœlo, in animis noſtris. Vaticanus ipſe Põtificiæ ſplẽdor maieſtatis ex illuſtribus natus ludibriis Pontificatus tui, te extincto, atrato cum ſole ſqualet hebetatus. Et quoniam toto tibi sãguine ſtetere noſtra gaudia: ipſa quæ ſemper interpres gaudij fuit, nunc tuo funere mœſtiſſima in Pontifice poſt vnum te maximo tuo concolor ſanguini

purpura funebris eſt,ac parentalis.

PARRICIDIVM.

HÆc illa eſt dies, quæ vitæ parẽte occiſo verius, quàm Idus Martię, cæſo Tyranno Cæſare funeſtæ publici decreto doloris debet Parricidium nominari. Tam atrox, tam inſolẽs in Deum Parricidij ſcelus nõ communibus lacrymis, ſed præſudato ſanguine deplorãdum fuit. Oſculo filiorum aliquis vulneri proluſit : vt ex facili oris aditu

aditu omnium grauiſſimè cor paternum vulneraret. Vulnerũ iam ego reliquorum licentiam non admiror; dum tãtum licuit oſculo in cor. Subi iam vincula prodite Pater. Decet enim poſt oſculũ proditoris amplexus vinculorum. Neque tui te filij alia ratione mitius amplecti norũt, quàm vinculis. Leuiter etiam perfer grauiſſimum alapæ ludibrium. Alapis enim patri blandiri par eſt filios parricidas. Sed imbellis eſt manus alapam impingere. Valentiores hic pater liberos

habet, qui deligatum ad ſaxeam columnam, illa ſanè duriores, alterno fuſtium impetu patrem recudant in mácipium. Equidem nunc primùm didici ſaxeos homines poſſe moueri. Quáquam huiuſmodi ſaxa nimiũ animæ habent ad motum, quæ crudelitate animantur. Sæuitum ſatis eſt. Libet iam cum patre filiis tantiſper luſitare. Sed iſte ludus inter ſpinas aculeum habet. O ingenioſá Amoris philoſophiam! Quæ non philoſophũ modò Socratem, ſed ipſum quoque ſapientiſſi

pientiſſimũ parentẽ Deum ſuis cum filiis doces in arũdine repueraſcere. Iá verò filiorum odio leuis arundo eſt. Crux, Crux (inquam) pars habens furori pondus inauditũ Dei parricidium peragit, quę non minus dedecore, quàm dolore cruciat, & mactat. Vbi iá mactatus à filiis, & pro filiis pater tumuletur? Nuſquam certè decẽtius, quàm emollitis in animis filiorum. *Valer. Max. lib. 8. cap. 8.*

IN IGNE, AC Spiritu Dominus.

ORATIO
Ad Paulum V. Pont. Maxim.

In Basilica S. Petri.

DIcturum apud te, P.B. verecunda me veneratio elinguem faceret: nisi diuinus è cœlo ignis efficaces in linguas liberaliter pluuius inflammaret ad loquendum. Neque enim ineruditо cuiquá deesse patitur orationem erudita cœlestium affluentia linguarum.

rum. Equidem ex illo penè innumerabili numero non cētũ mihi linguas (quod in grauiſſimis argumentis canorum eſt votũ Poëtarum) ſed vnam eiuſmodi optauerim, quæ ſpirabilis Numinis ad nos properantis infinitũ beneficium, flammei turbinis illuſtri miraculo breuiter incluſũ, gratę laudationis breuitate cõplectatur, & recolat. Appoſitè autẽ recoli à me poſſe exiſtimo: ſi veterem inter, atque hodiernũ ſpiritum, ignémque diſcrimẽ oſtendã. Nõ enim ſine ſpiritu, &

calore viuebat antiquitas. Audiebatur igitur olim, qui petrarum dura contereret, qui mõtium profunda subuerteret, sonoras expirãs minas, ruináſque ſpiritus. ſed nõ in ſpiritu Dominus. Etenim tũc ſui parcus, & mortalium paucis intellectus ſuas caſtis auribus, animíſque blanditias tenuis auræ ſibilo inſuſurrabat Deus. Reliquæ verò mortalitatis ſenſus ad obſtrepentium Catadupa libidinum hebetatus cœleſtis ad murmuris illecebrã miſerabiliter obſurduerat.

3. Reg. 19.

Quid,

Quid, cùm diuinus ille vē-
tulus ſalutarē imbrem ex-
preſſit? Vnus mundi angu-
lus Iudæa; fœcundæ Virgi- *Pſal.71.*
nis in vterum, tanquam ro-
re in vellus, illabente Deo,
ſilētio irrorata eſt. Interim
orbis terrarum ferè vniuer-
ſus pluuias inter opes inops
calamitoſa ſiccitate labo-
rabat. Quáquam etiam ad
ſterilitatem ſcelerum, ad *Gen.7.*
pœnarum fœcunditatē di-
luuio irrigabatur. At ecce *Act.2.*
factus eſt repentè de cœlo
ſonus. Ne metue veteris
eluuionis procellas tonanti
fragore tremefacta tellus.

Bene ominari iam licet. Feliciſſimo profuſa nimbo ſuis cum opibus diuinitas impluet. Nimirum Amor tonat. Non hic vltricia fulmina diſploſurus ſonitus Cœlitum iras, terrarũ clades immurmurat: ſed ignes ſine vulnere prænuntiat innocentes. Erraui. Innocẽter volui dicere vitali amoris plaga vulneraturos ignes. Iam verò flammas præit vehemens vnà cum ſono ſpiritus. O temporum noſtrorum felicitatem! Hoc ſanè, hoc in ſpiritu Dominus.
Cant. 4. Veni, qui fertiles afflas calores,

lores, cœleſtis Auſter: perfla hortum tuum. Quídni tuus terra dicatur hortus, cuius vel tribulos, ac ſpinas coronarias diuinum caput ſyderibus prætulit? Quídni terræ tuos afflatus indulgeas, cui diuinus sãguis inſudauit? Auguror. Deo colente mollita, aſpirãte Deo tepefacta terræ duritie, læto veris prodigio cœleſtia fluent aromata. Sed iam; quod antiquo cum Vate licet & mihi dicere: Poſt 3. Reg.
ſpiritum ignis. Quid enim 19.
aliud Amoris ventilatio, quàm flammas excitaret?

Iam;quod antiquo mecum Vati prædicare non licet,
ad Eph. 5. In igne Dominus. Cùm
ad Heb. 7. enim victimã ſeſe noſtram fecerit Deus;diuinæ dignitas victimę quo debuit alio ardere igne, quàm Deo? Monet hîc me rei nouitas, vt exquiram,cur hodiernus non cadat è cœlo ignis de more aculeatus in fulmina: ſed illabatur inſolitas obtuſus in linguas?Dicã equidem, timidè tamen in re grauiſſima, quod sẽtio. An quia odit Amor fulminare, ad lædere: amat verò lambere, & blandiri? Vt quot
ille

ille igneis in linguis apparuit, totidem amantissima hominibus pacis oscula libasse videatur. An quia ipse sibi fama est Amor, qui tot linguis abundat? Vt mirandum nõ sit, si hodierni beneficij sonus amabilis ad vltimos vsque terrarũ fines *Psal. 18.* breui pertinuit. Testis est immenso abscissa interuallo, extrema rerum India: ad quam vehemens hic sonitus adeò celeriter penetrauit, vt sonorum affulgentis Numinis illapsum tam verè senserit, quàm olim falsò matutini Solis vicinos

ortus,

ortus, ſtrepitúmque Luciferi currus exaudire diceretur. Teſtis eſt torridus Africæ tractus, quæ diuinarum afflatu flámarũ geminatis caloribus iucundiùs æſtuauit. Teſtis eſt gelida Scythiæ regio, quæ auerſo, atque auio ſole, meliùs incaluit Deo. Teſtis eſt Ægyptus, quæ ſacro cœleſtium delinita concentu linguarum, ſuperſtitionem, & flagitium ſonãtia ſiſtra damnauit. Teſtes etiam (vt oras taceã infinitas) Græcorum Academiæ, ac lycea: cùm igneis linguis magiſtris Deum

Deum tandem didicerint, cæcutientem dedocta sapientiá, quæ quantum peruideret oſtendit, dum aras inſcriberet ignoto Deo. *Act. 17.* Quamuis autē vbique terrarum auditæ: nuſquam tamen clariori repercuſſu diuinæ linguæ, quàm Romanis in arcibus perſonuerūt. Nuſquàm diuinæ flammæ religioſius, quàm Romanorum in animis coluntur, quorum erga ignes Religio cum ipſa Roma nata eſt. Ergo diuinis coronata flammis Roma diuinū habuit omen ſuum ſe Imperium *Plut. in Romulo.*

rium toto iam terrarũ orbe
Matth. 16. maius noua ligandi, atque
ſoluendi poteſtate ad cœlum vſque prolaturã. Nam flammis coronari ad fortunatũ poteſtatis, imperiíque augurium, (hiſtoriæ ſi credimus;) Romanum eſt. Te nunc appello (voto enim finienda eſt oratio.) Te publica voce precor, atq; obteſtor diuini pectoris diuine Spiritus, Deus Amor, qui hanc Romani Imperij molem in ampliſſimũ terrarum orbis faſtigium elatam tuarũ luce flammarum illuſtras, nationibúſq; vniuerſis

uerſis ſuſpiciendam facis; cuſtodi, ſerua, protege hũc ſtatum, hanc pacem: ſalutaria illius, & pia conſilia felici aſpiratione ad exitũ promoue, quem proſpero afflatu ad commune tecum imperium euexiſti: eorum exardeſce in animis, quorũ fulges in purpuris: bellorũ, ſi quæ circumtonant, procellas pacifera difflatas aura diſſipa: quos olim terris inſpiraſti ardentiſſimos amores tui, vt ſuauiſſimè nos vrerent; euentila ſemper, vt viuant.

LAVS DEO.

DIVINI
Amoris Æstas.

ORATIO
Ad Gregorium XV. Pont. Max.

In Sacello Pontificum Quirinali.

QVem hodie terris infundit æstum æstiuo calore longè maiorem suis pluuius in flammis amantissimus hominum Deus, quídni beatã Amoris æstatem dicã, B.P.? Dicere quidem in tam augusto conspectu tacere cupiẽtem cogit

git ignearum diuina vis & copia linguarum. Si potuit igitur ſuburbano quōdam in præſepio, tāquam in frigoris diuerſorio, naſcēs frigidulus Amor natalitiam Decembris hyemem adeò inflammare, vt & noua ſydera, & regia pectora procul accenderet: cur inter patrios cœli ardores ardentiſſimus ignē feruidò mēſe non perpluat. Amoris enim pluuia ignis eſt. Enimuerò non erat, cur priſca Poëtarum ſuperſtitio fabularetur parco Promethei furto cœleſtis ignis particulam
ſub

ſubductam ad hominis lutum animandum:cùm ſeſe totum infinitum Numē in lutea pectora vitalis incendij ſplendido, aureóque diluuio liberaliter effundat. Sed quare tempeſtas hæc ignea miſſiliū linguarū innocenti prodigio placidè fulminat? An quia, Amoris fulmē, lingua amabiles flammas ad cor facilè iaculatur? An quia prodigus Amor ſuum erga nos profuſum calorem non poterat niſi ardētibus linguis explicare? An tandem quia diuini Verbi munus aptiſſimum

ſimũ cœleſtes linguæ ſunt?
At nemini mirandum eſt,
ſi factus eſt repentè de cœ-
lo ſonus:linguis enim pluit.
Iam verò ſeſe per flammeas
linguas inſinuás in animos
iucũdiſſimus hic æſtus,hoc
eſt, Amoris æſtas,vehemẽ-
ti ſpiritu commodùm ven-
tilatur;vt vitam efficacibus
flammis par ventus inſpi-
ret. Quandoquidem vnus
poteſt diuinus Amor ardo-
rem ipſe ſuum euentilare.
Quamquam eam quoque
causá argutus hic cœli ſtre-
pitus mihi ſignificat, quare
ſimul in ignem , atque in
auram

ſubductam ad hominis lutum animandum:cùm ſeſe totum infinitum Numẽ in lutea pectora vitalis incendij ſplendido, aureóque diluuio liberaliter effundat. Sed quare tempeſtas hæc ignea miſſiliũ linguarũ innocenti prodigio placidè fulminat? An quia, Amoris fulmẽ, lingua amabiles flammas ad cor facilè iaculatur? An quia prodigus Amor ſuum erga nos profuſum calorem non poterat niſi ardẽtibus linguis explicare? An tandem quia diuini Verbi munus aptiſſimum

ſimũ cœleſtes linguæ ſunt? At nemini mirandum eſt, ſi factus eſt repentè de cœlo ſonus: linguis enim pluit. Iam verò ſeſe per flammeas linguas inſinuás in animos iucũdiſſimus hic æſtus, hoc eſt, Amoris æſtas, vehemẽti ſpiritu commodùm ventilatur; vt vitam efficacibus flammis par ventus inſpiret. Quandoquidem vnus poteſt diuinus Amor ardorem ipſe ſuum euentilare. Quamquam eam quoque causã argutus hic cœli ſtrepitus mihi ſignificat, quare ſimul in ignem, atque in auram

auram mutetur Amor: vt nimirũ in Amoris æſtu Amoré pro aura reſpiremus. Etenim ſuauiter æſtuant, quibus Amor aſpirat. O aſpirantem ex Amoris pectore vitalem perfrigidæ mortalitati calorem?O benefici ſpiritus aureis flammis aureum ſæculũ afflantis impetũ ſalutarem! Surrexiſti nunc tandem Aquilo, qui difflatis errorum nubibus diuinæ ſerenitatem veritatis aperirės. Veniſti Auſter, qui hominum animos, hoc eſt, frigidum, ac ſterilé ſine te hortum tuum fœcun

fœcundo calore perflares: quiq́ue felicẽ Amoris ignẽ vni hodie Hierosolymæ pluuium toto terrarum orbe diffunderes. Arsit gelida Septentrionis ora, nec remotissimũ solem desiderauit proximo illustris Deo. Arsit meliore flamma torridus mundi tractus, & Solis imminentis æstus præ Amoris æstate frigere vtili experimento intellexit. Sed nulla magis regio, quàm, quæ Dei Regia in terris est, Roma diuinis ignibus æstuauit. Roma Amor diuini amoris omniũ plausu
natio

nationum prædicetur, cuius ille, vt memori ardeat in pectore, amabili fulget in nomine. Dixi.

BEATVM
incendium.

ADſum incendij nuntius, B. P. quo incendio cùm vniuerſus terrarũ orbis, tum præcipuè regina hæc vrbium vrbs ampliſſima cõflagrauit. Neque tamen opem imploraturus adſum, ſed ardorem gratulaturus. Non enim Nero aliquis, trabeatus vſtor, feralem

ralem ſubdidit facē: at ipſe ſuos iniecit ignes, amor hominum, Deus. Deo autem ardere beatū eſt. Idem me quoque ardor vibrantibus linguis eloquenter fulgurans accendit, vt hodierni breuiter eloquar incendij felicitatem. Ergo ſplendidè illapſura per flammas felicitas ſonoro ſpiritu non minaciter, ſed amabiliter tonat. Vt ex amabili tonitru vitalis ignis fulmina amare, & cupere condiſcamus. Silete cœleſtes orbes (ſi qua tamen fides ſuperſtitioſæ veterum philoſo-

phiæ haberi poteſt) incitatiſſima conuerſione ſuauiter ſonori. Repentinus hic cœli ſonus verè, iucundéque implet aures noſtras; dum terrarum amantiſſimum cœlum non auarè in ſeſe conuolui, ſed amoris ignea ſignificatione liberaliter in terras effundi prę-nuntiat. Neque verò cœleſtis ignis aurea liberalitas vnum terrarum punctum, Hieroſolymā, ſed omnium oras populorum beat. Comes enim flammæ validus ventus longè, latéque ſpargit incendium. Quin etiam id

id esse causæ interpretor, cur vehemens ignem spiritus comitetur, quòd Amoris calor non sine suspirio est. O cœli suspirantis ab amore spiritum vitalem! ô animam suauissimá mortalitati recreandæ afflatam! ô auram odoratissimam ex immortalis horto voluptatis florẽtissimæ odores virtutis expirantem! ô feruidum diuina charitate torridæ regionis Austrũ beatis caloribus nostra frigora dissoluentem! At ecce hic Auster non aqua, sed flamma pluuius est. Quam enim

aliam præferuidus, præter flammeam pluuiam? quam nobilissimus inuehat ventus, præter illustrem? Mirandum præterea est, quòd vlla sine nube pluit: Nisi quis decoram imbri splendido nubẽ appellet ipsam serenitatem. Imò verò præclara diem hanc pluuia serenauit, cuius guttæ flammæ sunt. Cõmuni sole non eget hæc dies, omniũ ideo illustrissima, quòd sol ipse infinitus lucido profusus imbre delabitur. Et quisquam in tam prodiga sui luce non videat, felicissimè

terras

terras illius Solis ardore torreri, qui cœli felicitas eſt? Quanquam ego nō facilè à cœlo terras diſtinxerim, ſiquidē vtrobique ſol habitat. Habitare tum cœpit inter mortales; cùm ortum occaſúmq; ſubiit ſempiternus. Nunc autem inter Cœlites altiſſimus, quãuis igneis radiis meridianũ calorē terris immittat; non tamen abeſt. Præſentiſſimus enim calor Deus eſt. O calorem amabilem, quo ex ærumnis omnibus concreta, & conglobata terra tam feliciter exarſit: vt iſto,

quod illuſtre ſyderibus miramur, cœlo pulchrior effulſerit. Teſtor hanc ipſam indicem veri, non tam oculis, quàm animis præfulgétem hodie flammam, quæ tũ cœleſtes Hieroſolymis homines facili traiectione inflammauit in ſydera, tum cœli ſyderibus eos præcellere, fauſto regni prodigio capitibus inſidens, non indicauit ſolùm, ſed multiplici etiá linguarum imagine facundiſſimè ꝑ̨dicauit. Quod autem aliud beneficus diuini Solis ardor excitaret incendium, quàm

quod homines in ſtellas accenderet, non eas, quæ noctem, ac tenebras non vincerent; ſed, quæ beatiſſimam lucem, diémque nõ occidentem aperirẽt? Dies igitur è ſyderibus nata eſt, quam diurnæ lucis author, quem intuemur, ſol ipſe afferre non potuit. Etiã nunc meridiano in ſole altiſſima nox animos cæcaret: niſi veſtro, bona ſydera; beneficio diuina terris dies illuxiſſet. Vos (ô ſtellæ noſtrates) validiori, quàm cœleſtes, impulſu incitatæ orbem terrarum velociſſimo

curſu illuſtraſtis, ad quas circumuehendas non beatarum aliqua mentium, ſed ipſe præpotens Deus omni ardore, ac ſpiritu adniſus eſt. Vos (ô flammæ ſalutares) vel ipſos frigidæ mortalitatis animos facilè inflammaſtis, quia vos Amor immiſit. Vrbem Romam deformi ædificiorum ſqualore ſeneſcentem incendit Nero, vt nitidiorem in ſpeciem recoqueret, ac reformaret. Sed funeſtiſſima illa patriæ fax nil aliud potuit, quàm incendere, ac demoliri. Vobis ea gloria reſeruabatur

Suet. in Neron. c. 38.

uabatur amãtiſſimi Numinis optatiſſimæ faces, vt efficaci veſtro incendio non vna tantùm vrbs, verùm etiam orbis terrarum vniuerſus, poſito vitiorum ſenio, ad primigeniæ virtutis decus iuueneſceret. Quare non eſt cur illa nos diuturna expectatio torqueat, vt è rogo ignis extremi cœlum nouum, ac terra noua naſcatur: quoniam id nobis ignes hodierni beneficium beatiùs repræſentarunt; cùm ſine naturæ clade, ac vulnere terram verterint in cœlum. Sed vr-

2. Petr. 3.

bium nulla feliciùs arſit, quàm Roma, quæ Troianis olim è flammis ad regnum nata terrarum, è diuinis deinde ignibus ad commune cum Deo imperium, renaſcitur, bis felix inter vrbes Phœnix, quam cùm terrenũ, tum cœleſte incendium ſplendori parit ac regno. DIXI.

LAVS DEO.

CÆLO

CÆLO DONATA Terræ ſydera:

ORATIO Ad Gregorium XV. Pont. Max.

In Sacello Pontificum Quirinali.

CÆlum illud altiſſimum, quod emeritæ lucem virtutis cælat, anniuerſaria pompa hodie recluditur, B.P. Quid autem in recluſo ſpectabilius cælo ſuſpiciamus, quàm ſydera? Tam enim verè beatiſſimæ regiones illæ, quàm

falsò nescio qui Elysij campi solémque suum, & sua sydera norunt: quæ contuenti mihi affulgent adeò, vt subditorũ volubilis fulgor astrorũ rudis quædam horum adumbratio, atque ipsa esse vmbra videatur. Quod vbi paucis attigero, quídni veteri prouerbio cælum digito dicar contigisse? Principio igitur è
Gen. 1. primigeniis aquis formosissimi stellarum ignes degeneri partu extitere. At vos, æternitatis felicissimæ sanctissima lumina, è fertiliori piarum humore lacrymarum

rum educta sublimiùs enatastis, formosiùs enituistis. Facilè nimirum lacryma ignescit in sydus; quia liquor Amoris est. Illo præterea è liquore solidæ felicitatis exorta est nunquam occasura diuturnitas. Neque enim occasum habeat ea felicitas, cui vel ærumnosa lacrymæ cadentis vnda lætissimus oriens fuit. Cogor hîc vetus castigare prouerbium: non enim est quædam, sed omnis flere voluptas. Cogor diuino cũ oraculo exclamare, *Beati qui lugent*. Iam verò Platoni *Matth. 5.*
si licuit

ſi licuit natura magis, quàm interuallo à nobis diſſitos cœleſtes orbes è noſtrorum deliciis elemẽtorum ſplendido mendacio conglobare: cũr non ego vos, cognata nobis altiſſima ſydera, delibatas è terris cæli delicias veriſſimo prçconio appellem? Scitũ illud eſt ſanctiſſimorum hominum integritatem, etiam inter natale terrarum cœnum cæleſti ſæpe luce ſtellatam, oculos animóſque traxiſſe intuentium in admirationem ſui. Nimirum admirabiliora cælum ſydera non habet,

habet, quàm quæ ipsi sanctitate præfulgētia nascuntur è terris. Animaduertit ætatis nostræ nimia perspicacitas recentiū partu stellarum sobolescere confine hoc terris cœlū, atq; affine id esse terrenæ concretioni ex illo clarissimo splendidæ geniture indicio interpretata est. Cur ergo summam Cælites inter, atque homines affinitatem intercedere nobis nō gratulemur: cùm suos illi reparent immortales è nostra mortalitate Luciferos? Neque verò natiua cælo cum nostratibus astra

cæteris longè laudibus minora contẽdant. Illa quanquam multitudine immania, coguntur tamẽ in breuiſſimæ recenſionis anguſtias: hæc ipſo numeroſiora numero iis tacita vocibus humanam ludere cu-
Gen. 15. rioſitatem videntur, *Numera ſtellas ſi potes*. Sua illa magnitudine viſenda citerioribus ex orbibus vix impetrant nobis vt ſaltem minima videantur: hæc in breuitate corporis, mole virtutis maxima, extrema illa ex ora, & determinatione mundi adeò terris conſpi-

cua

sua sunt; vt ipso, quo capiuntur maiora cælo, vno minora Deo esse fateamur. Alternus illorum fulgor ad solem obscurus, ac tãquam lucifugus nocte ac tenebris indiget, vt fulgeat: horum autem splendor constantissimus in ipsa diuini Solis infinita luce spectabilis meridianã illam illustrat æternitatem. Quid quòd illorum & formosa claritas maculis infuscatur, & præclara formositas næuũ habet? horũ verò syncerè nitidam pulchritudinẽ nulla decolorat labecula, quòd

illam abſolutiſſimę candor innocẽtiæ colorauit. Quid quòd in eorum non paucis flos ipſe lucis graui terrarũ vmbræ obnoxius non rarò langueſcit, ac deficit? In hiſce autem lucida floreſcit æternitas, quòd à terrenis remotiſſima tenebris ſuo ſemper apricantur in ſole. In illo quidem ſplendidiſſimo cælo ſtella differt à

1. Cor. 15. ſtella in claritate: non tamen velut iſtarum aſpectabilium aliqua in lucis patria caligat, ac degenerat in tenebras: imò verò earum vel minimam (ſi minima

eſſe poſſit, quæ Deo grandeſcit) ſtellam eſſe omnino perneges, niſi diuino ipſo cum ſole conferas. Quàm lōgè igitur pulchriora eſſe arcana hæc lumina exiſtimemus, quæ patrium pulchritudinis cælũ pulcherrimum faciũt? Quàm longè eadem ſplẽdidiora, quæ Solis infiniti ſydera ſunt? Non hæc ſplendidè mendacibus fabulis, at debitis cælo virtutibus lucẽt. Non in varias ferarum facies efferata crudeliter rubẽt, ſed ipſo Deo, quo feliciſſimè ardent, benigniſſimè affulgent.

gent. Neque enim benefi-
ciis affulgere non poſſunt,
quorum ardor, & fulgor
Amor eſt. O noſtra igitur
verè aurea ſæcula multò
vetuſtis beatiora, quæ ter-
reſtrium lumine ſyderum
illuſtriùs aureſcunt! O verè
amica ſydera, quæ veſtro
nobis occaſu, quàm Solis
exortu clariores dies di-
ſtinguitis: veſtrarum magis
fulgore virtutũ, quàm cæ-
leſtiũ luce flámarũ ſtellatũ
annũ circũuoluitis: quód-
que minora incitatorũ or-
bium aſtra nequeunt; vni-
uerſam hac vna anniuerſa-
ria

ria die ſplendoris pompam explicatis: vt expeditam ad ſempiternæ felicitatis domicilium viam quàm clariſſimè præmonſtretis. Vnũ iam illum addite illuſtri cumulũ beneficio: diuinam, qua ſuauiſſimè ardetis, flãmam hodie nobis impertimini: vt addita vobis aliquando ſydera feliciter fulgeamus. DIXI.

LAVS DEO.

PVER

PVER MAGNVS coram Domino.

ADmirabili diuinitatis consilio, A. diuini Præcursoris Ioannis natalis dies natalitiam infantis Dei noctem breui temporis interuallo præcurrit: vt qui vel in puerili corpusculo magnus corã Domino cœlesti oraculo præmonstratus est, cùm Domini mox orituri maiestate (quãtum seruo fas est) magnitudinẽ ipse suam indicet esse propiùs cõparandam. Vtrumque

que idẽ inter Cælites nobilissimus interpres Gabriel prænuntiat. Neque enim de Ioanne præfari poterat alius, nisi qui Deum diuinè prædiceret. Virginalis quidem mater conceptæ sapientiæ tacitam infantiam æmulata, quod castissimo vtero clausit, infinitũ contracti Numinis miraculum modestissimo silẽtio inuoluit. At inter deserta terrarum clamaturæ cælestis vocis præmonitũ Patrem Zachariam nisi dubitationis pœna mutum fecisset, eiusdem generandæ vocis admirabi

mirabilitas facere potuit elinguem. Nec tamen admiror ab infante filio muto parenti redditam deinde vocem. Cur enim vocis pater conticeſceret? Quanta verò illà tuæ, Ioannes, excellentię teſtificatio, quando, vt te necdum natū Dominus coram ſe magnum cominus oſtenderet, ſuæ magis impetu charitatis, quàm officioſę feſtinatione matris ad montana prouectus aſpreta honorificè inuiſurus accerſit? Tum verò benefico tui Solis acceſſu te ipſo maior clauſis oculis perſpicax

perſpicax Solem ante vidiſti, quàm dié cerneres: ante adoleuiſti ad ſanctitatem, quàm naſcereris ad vitam: totius corporis Numé adorantis loquaci motu totum te vocem eſſe perſuaſiſti, qui fari nondum poteras: præmaturo gaudio geſtiés, & maternorum viſcerum intra compedes liber adultorũ more tripudiaſti. Sed iam ſterilitas anilis parit: vt poſt virginalem fœcunditem maius admiremur nihil. Enim verò decuit anũ puerperam eius eſſe parentem, qui ætate quidé puer

eſſet,at cōſilio ſenex. Quare etiam à puerperio iure pronuntiò ſterilem Eliſabetham, ſed ad vulgares partus, quæ diu cunctata eſt parere: vt laudabiliter actę totius vitę nixu coram maximo Domino magnũ, ipſáque matre maiorē fœtum ederet, vtque in vno filio decorum omnium fœcundiſſima prædicaretur. Iam verò vix natus puerulus tantus eſt, vt eius robuſtiſſimæ Virginis brachiis excipi, geſtaríque debuerit, quæ Deum ſinu ſuſtineret. Nulla videlicet aptiora

nobi

nobilissimo infanti cunabula inuẽta sunt, quàm diuinæ matris amplexus. Virginalibus vlnis Numinis immẽsitatem complexuris, metienda fuit Ioannis magnitudo : cui singularis illa fuit concessa diuinitus prerogatiua, vt maximæ Virginis brachia ipso Numine prior impleret. Vultísne insignis huius pueri magnitudinem mortali æstimatione maiorem suo nominis pondere, ac pretio æstimare? Aurẽum Gratiæ nomen, quo illustratur, penditote. Nullus autẽ sapien-

tum ei nomen aptum impoſuerit. Vna id poterat, quæ Ioannis decora metiretur, ipſa Numinis infinita ſapientia: vt meritò nomen hoc cum auguſtiſſimo diuini Liberatoris nomine in cœlo natum, ac cœleſti amplitudini par non hominum, ſed cœlitum voce primùm potuerit enũtiari. Hæc habui, quæ (ſicut decet) de puero modicè, de magno timidè dicerẽ. Vos è puerili magnitudine longè maiora virtutis, quàm ætatis reliquæ incrementa coniicite. Quare non dico

gigan

gigantæa virtute puerum ab incunabulis ad ſyluas demigraſſe, quòd anguſtiis cùm domeſticis, tum vrbanis capi non poſſet: hiſpidas cameli exuuias induiſſe, vt ſine Alcibiadis Sileno ſub corporis ruſtica ſpecie auguſtá animi pulchritudiné tutò latere oſtéderet: parcè ſolitũ veſci ſylueſtri melle, quod in dulciorem abundè refunderet orationé: ipſius præterea teſtificatione veritatis inter natos mulierũ maximũ altiſſimè tum ſurrexiſſe, cùm fortiſſimè cecidit. Vna me ad extremum

ingenua tenet ambitio, vt me cognominem tuum coram Domino magnum, atque in laudes te dignas, qui totus diuina vox es, moribus, quàm vocibus esse velis eloquentiorem.

INFANTIS DEI Corona.

ORATIO Ad Gregorium XV. Pont. Max.

In Sacello Pontificum Vaticano.

INfantis Dei regium caput coronari decet, B. P.

B.P. Quæ possit autem corona Stephano aptior inueniri, cuius vel ipsum nomen corona est? Quídni etiam perlibenter homine coronetur Deus, humana qui mēbra peramanter induerit? Igitur si sanctissimi iuuenis virtutem coronariam magis fuisse, quàm nomen ostendero; mea quoque oratione coronatum infantem Deum existimabo. Aurum Reges coronare, atque ambire solet: siue quòd metallorum princeps plebeia capita fastidiens principis verticis iure suo

ambitiosũ eſt:ſiue quòd regios mores, vt illuſtriſſimi, atque chariſſimi ſint, aureos eſſe oportere ſignificat: ſiue tandem quòd ipſa quoque Regum opulenta libertas vinculis eſt obnoxia, ſed aureis. Atqui aurum nullum coronãdo nobilius, nullum exprimendo diuinius, nullum denique deuinciendo Deo potentius inuẽtum eſt, quàm Stephani Herois clariſſimi aurea virtus, quę inuicti capitis pulchra per vulnera liberaliter emicans diuinam in coronam prima reſplenduit.

duit. An non auream eam virtutẽ iure dixerim, quam diuini ſanguinis pretioſa vis inaurauit? quam ſempiternus ille ſol ſibi ſemper apricam, ſibi quoque ſimillimam colorauit. Auream certè prædicant honeſtiſſimæ illę viduæ, quas in cliẽtelam ſibi cõmendatas ſuæ ſalubriùs modeſtiæ, quàm alienę ſtipis auro aureus iuuenis recreabat. Eadẽ hæc virtus aureo torrẽte affluẽter erumpebat ex ore: cùm pertinaciter ferreos Hebræorum animos eloquenter obruebat. Vt mirãdum

non ſit ſi cœlo delapſus, tá-
quam Cœlitum aliquis vel
hoſtibus videbatur ex vul-
tu, cuius diuina vox non
terrenũ ſed cæleſte aurum
ſonabat. Eadem tandem
affluentiùs aurea plurimo
exundauit ex vulnere, vt
beato ſanguine ferreum ſę-
culũ aureſceret. Quare tam
diues ad ſpectaculum cœli
theatrum ille meritò vidit
aperiri, qui virtutis non mi-
nus, quàm ſanguinis aureas
venas aperuit. Et ſanè me-
dium diſcedere cœlum, ac
penitus laxari debuit, dum
auro plueret. Neque enim
aëria

aëria nubes impuriſſimis aquis atra & ſordida; ſed cæleſte ſydus nitidis cæli opibus fœtum aureæ pluuiæ diuitias effundere poterat. Cælum autem non habuit magis aureum ſydus, quàm Stephanũ, quo aurũ ipſum minùs aureum eſt. Mineruæ, hoc eſt, fictæ ſapientiæ, natalẽ diem pluuio auro in inſula Rhodo fulſiſſe aureum quidem fuit mendaciũ Poëtarum, quod tamen aureo cruoris huius illuſtriſſimi diluuio pulchrè proluſerit: ſiquidem illo Stephani fortiter cadẽ-

tis cruore penetralis cæli ſerenitate patefacta natalitia corporatæ ſapientię lux viſa eſt illuxiſſe ſerenior. Impluętis enim auri nubilum ſerênitas eſt. At ô inter fauſta ſpectacula funeſtum prodigium! Ecce vnâ cum innocentiæ auro crudelitatis lapidibus pluit. Quin imò (quod felix & fauſtum ſit) inter auream pluuiam pluuij lapides gẽmei ſunt. Nimirum decet auro proxima ſaxa gẽmaſcere. Iam verò aureum te, iuuenis integerrime, declarat vox illa morientis extrema verè

aurea,

aurea, quæ tuis veniam interfectoribus à diuino Numine precatur. Cur enim aurũ ea non ſonaret, quam aurifex Amor expreſſit? Sed bene habet. Suum orbem aurea corona perfecit: ſiue præclaræ vitæ curſus pulcherrima morte cõcluſus eſt. Ergo naſcenti Deo ſplendidè te moriẽtem eleganter adiunctum, tãquam diuino decorum Regi, coronario nomine inſcriptũ, coronarium aurum gratulamur. DIXI.

SOL ALTER.

QVoniã hæc dies Reipublicæ Chriſtianæ vniuerſæ illuſtris (Cardinales Ampliſſimi, Religioſiſſimi Patres) læto prodigio ſuum habet, quo præfulgeat, Solē, hoc citimo terris, cōmuníque clariorem, non ſapientia minus, quàm ſanctitate ſplēdidum Thomam Aquinatem: niſi videam hodiernæ debitum laudationi argumētum; ſolem ipſum non videam. Illud verò vel maximè lętandum mihi eſt, quòd facile

iuxta

iuxta fuerit, ac præclarum alterum hunc hodie ſolem oſtēdere. Neque enim eloquētiæ luminibus indiget, vt cōſpiciatur, qui ſua ſatis luce conſpicuus eſt. Quanquam ad noſtri Solis aſpectum alienę etiam acceſſione lucis mirificè recreamur, quam honorariæ coronæ purpura geminauit. Verùm vt lumen inſolitum acriter contueri poſſimus, primo ipſius crepuſculo aſſueſcamus: atque (vt planè loquar) futuræ virtutis fulgorem ex oraculo proſpiciamus. In oraculo enim ſanctiſſi

ſanctiſſimi viri, tãquam in crepuſculo, diuinæ prælucet indoles claritatis. Ergo vir ſãctimonia inſignis, qui ſuburbana in ſolitudine ad cæleſtium rerum contemplationem cõſederat, dum libero ſub cælo apricatur, præuios appetentis iam Solis radios prior animaduertit, ac præuidet: matrem deinde Theodoram, quantum vtero gereret felicitatis ignará præmonet eum breui parituram, qui vitiorum tenebris meridiana in luce caligantem terrarum orbem illuminaret. Etenim

duo cùm ſint ex ipſa diuinitatis infinita luce noſtrorum animorum decora delibata, quæ cæcutienti ad virtutem mortalitati ſalubriter affulgent, ſanctitas, & ſapientia: quòd omnia inter homines præclara rara ſunt; alterutra quidem plurimi, vtraq; vnus è pauciſſimis Thomas feliciſſimo miraculo claruit. Vt eũ meritò ſolem appellẽ, qui pænè ſolus inter plurimos, ac princeps inter paucos gemina laude fulgere videatur. Sed ecce iam ſol exoritur. Proh quantum præ-

propera virtus in ipſo exortu ſplendoris effudit! dum iacentem humi ſalutis nunciam Angelicam ſalutationem cõplicatæ inſcriptam ſchedæ,non alio,quàm ſua luce monſtrante,cognouit: dum puerili niſu,virili ſenſu illa ne dicam diuina crepundia, an futuræ obſidem ſapientiæ cæleſte chirographum? auidè arripuit: dum eodem ſibi per vim extorto piis lachrymis perfuſus eſt: dum recuperatum, bonam vt indolem aleret, deglutiuit. Vt mirandum non ſit,ſi ſapientia citius, quàm
ætas

ætas adoleuerit: hanc enim guttatim cum lacte ſuxit, vnico illam hauſtu exorbuit. Et quiſquã mihi prædicet Platonis adhuc infantis in labellis mellificaſſe apes, in ore Steſichori cecinisse luſciniã? cùm apibus, auibúſq; ingenioſior, melle cantúque ſuauior nõ ore tenus, primoribúſque in labris, ſed in imo Thomæ pectore cæleſtis hoſpes ſapiẽtia reſederit. Hinc amor ille mirabilis pro puerili crepitaculi delicio litteratam aliquam papyrum, pro pomis libellos habendi prę

manibus:

manibus: vt iam tum è nutricis vbere pendulus litteris operam dare videretur. Iam verò illæ in omne vitium lubricę ætatis pari conatu ad sanctimoniæ, ac sapientiæ fastigiũ celerrimæ progressiones supra teneros annos, supra æqualium æmulationem, supra expectationem parentum, supra maiorum exempla, denique supra omnium admirationem, quale specimen iam adultæ in adolescentia lucis reliquerunt? Illud sanè vt aliquando transfuso in vultũ animi nitore ex eiusdem

dẽ ordinis hominibus perſpicacior aliquis Thomam tanquam aſpectabilem ſolem ſuſpexerit. Mihi verò nunquam Thomæ iuuentus illuſtrior viſa eſt, quàm cùm ad effœminandam in ſuſcepto religioſæ vitæ cõſilio virilem conſtantiá ex impudicis tenebris, velut ex Inferis, impuriſſimam furiam dolo malo immiſſam, torre illo non tam vulgari flamma, quàm ſua luce ſuccenſo perſtrinxit, ac longiſſimè fugauit. Illo, illo torre Thomas Hercule fortior nocentiorẽ hydra fœminam

minam perdomuit: illo inſcriptá parieti crucem nigrum trophæum appoſitè ſtatuit victricis rigido candori caſtitatis: illo denique virginale cingulum, militare defenſæ, Virginitatis præmium, emeritus miles è cælo conſecutus eſt, quo tá ſplēdidè dimicauit. Itaque Thomas iam victor victos fratres cæteróſque domeſticos docuit nullis mortalium fraudibus viribúſque ab inſtituto curſu ſolem reprehendi poſſe, ac retardari. Sed iá Meridies eſt, Auditores. Quid; cùm de ſole ſermo

ſermo eſt, poſt orientem lucem meridiano ſplendore magis conſequens,& cohærens afferatur? Igitur & ſuæ virtutis, & communis plauſus ſuffragio ad ſummum docendi munus euectus Thomas; dum ſingulari quadam eruditione ac probitate oculis, animíſq; præfulget omnium; adeò pręclarè altiſſimi partes Solis impleuit:vt qui hoc mecum non videat, meridiano in ſole cæcutiat. Nam quis hoc homine clarior vnquam fuit, qui nihil vnquam cõtemplaretur acutiſſimis

tiſſimis ingeniis tá recondití, quod ſingulari mentis acumine nō peruideret: nihil imitaretur integerrimis viris tam difficile, quod cereis in virtutem moribus non exprimeret: qui ſuæ quaſi radios eruditionis libros edidit plures, quàm alij legerūt: efficacius errorū nubes diſſipauit, quàm cæterorum hominum vel imperitia, vel nequitia inuexit: plus attulit felicitatis & lætitiæ, quàm calamitóſis perculſa temporibus mortalitas cōcupiſcere audebat? Teſtis eſt fides Catholica

tholica quæ multis in locis gelido ſcelerum turbine afflicta, & pænè extincta erudito vnius Thomæ calore quàm celerrimè refloruit. Teſtis veritas ipſa, quæ clariſſimis in lyceis nunquam clariùs, quàm ad Solis noſtri lumē perſpecta eſt Teſtes è Chriſtianæ religionis acerrimis hoſtibus primarij, atque in primis eruditi Iudęi duo, qui ſub Decembris finem, natum in tenebris infantem Deum Thomæ luce nouerunt, ac datis manibus adorarunt, tribus illis Orientis Regibus bea-

tiores, quibus non ſydus aliquod è minoribus, ſed nouus hic ſol ad incunabula diuina facem prætulit. Teſtes etiam Cælites omnes, quorũ frequenti lumine, vt iis proximus, ad ima terrarum illuſtráda vberrimè impertiebatur. Teſtis omniũ locupletiſſimus teſtium Deus, cuius illud honorificentiſſimũ oraculum eſt, *Bene ſcripſiſti de me, Thoma: quod ergo dignùm à me præmium referas?* Is autem ſua commodùm vſus luce peruidit quid optimũ poſceret, cùm, *Non aliud niſi te, Domine,*

Domine, præmium opto, reſpõdit. Teſtes ad extremũ vel ipſæ ſunt Hæreſum profligatæ peſtes, quas ille doctrinæ aculeis, tanquá lucidis telis ad internicionem vſq; tranſuerberauit. Apollini ob confoſſum Pythonem, ludos, laudéſq; ab antiquis dicatas accepimus, à quibus ea præſertim laude laudabilẽ ſolem docemur, quòd putri concretione conflatum ſuis radiis velut illuſtribus ſagittis monſtrũ illud nocẽtiſſimum extinxerit. At quanto æquiùs tibi noſtrorũ ſol animorum,

Thoma , hodierno cultu, & laudatione tuis impares meritis proludimus ; qui ſplendidæ ſapientiꝗ viribus nocentiora Pythone monſtra ſuperaſti? Iam verò qui Solis Ortum & Meridiem maioris tamen incremento ſplendoris expreſſum à te lætamur,vnum dolemus occaſum tibi fuiſſe cum ſole communem.Occidiſti tu quidem, vir ſanctiſſime, ac ſapientiſſime, tibi ſimilis , hoc eſt , vultu ſerenus, animo illuſtris:ſed illa,quæ tibi Neapoli decũbenti ſupra caput aſtitit ſtella,præmaturi

maturi occaſus tui Heſpe-
rus, atratam terris, ac tri-
ſtiſſimam noctẽ denuncia-
bat: ille,qui te in cœnobio
foſſę nouæ animam agente
Cometes apparuit, miſeræ
luctum orbitatis ominaba-
tur. Præſtitiſti te quidem
vel in occaſu ſolẽ,qui noua
ſydera ſuccenderis:ſed nul-
la ſyderum lux triſte poſſit
deſiderium tui mitigare.
Vnus tu potes dolorẽ tem-
perare, quèm facis. Quan-
tum enim iacturæ noſtræ,
quòd nobis occideris, in-
gemiſcimus: tantũdem fe-
licitati tuæ, quòd ibi ful-

geas, vbi nũquam occides, gratulamur. Quantũ aureo torque ac pyropo ardentiſſimo exornatus, tuarum illuſtris opifex gemmarum, ſol inter Cælites à nobis diſtas: tantumdẽ nos à terris ſolem addi cælo potuiſſe gloriamur. Dixi.

Laus Deo, & B. Thomæ.

CATHARINA vulnerata Charitate.

QVid hoc ſpectaculi eſt incerto ſagittario, ignota ſagitta ex inſidiis Virginem innocentiſſimam

ſimam noſtrúmque ſimul aſpectum vulnerantis? Ecce caſtiſſima mollities deſtinata quaſi candidus vulneri ſcopus repentino prodigio defixa riget. Quis vel ferreus miſericordiâ non emolliatur? Ecce molliſſima integritas quinque telis tranſuerberatur. Quis vel pumiceus ex oculorum gemino vulnere lacrymis non affluat? Ecce integerrima imbecillitas ſub inſoliti doloris pondere exanimis ad terram ruit. Quis vel ſaxeus grauiſſima ruina non inflectatur? Atat deprehen-

ſus eſt ſagittarius. Quis enim virginale cor amantis vulnerarit, niſi Amor? Itáne verò Amori aditus non patet niſi per dolorem, & vulnera? Hoccine amantium ſuauiter militãtium ſtipendium eſt, ipſa ſui Ducis manu, telóque configi? At ô me excordem, qui nõ ſentiam, cordis vulnus eſſe Amorem, neque vulnerati Amoris aſſeclas eſſe decere inuulneratos! ſuas ille ad beneficium aureas manus, ad ſanguinarij furoris turbinẽ miſerabiliter tornatiles, atque immaniũ vulne-

rum

rum pretiosè liuẽtibus hyacinthis plenas esse voluit: vt ad sui lectissimos populi hæc hyacinthina missilia facilè spargeret. Cor obtulit hostili lancea traiiciendũ: vt amica ipsius vulnera verè amãtibus cordi essent. Inter acutissimos clauos suffixis pedibus immortalis properauit ad mortem: vt nos in eius vestigiis per vitales dolorum aculeos cõstãtem gradum figeremus. O te igitur beatissima Catharina! si quidem, dum tibi Amoris vulnera dant amabilem formam, Amo-

ris tui Amor es. Candidus ille in gremio matris, rubicũdus in ſinu crucis, lilium & roſa eſt. Tu quoque diuinæ formoſitatis ſedula imitatrix virginali candore lilium es, ſed inter ſpinas Amoris, quæ ſuis te punctionibus cruentarunt in roſam. Tunc ſanè viſa es lilium inter ſpinas, cùm ſpineam coronã aureæ præferẽs, in capite ſeuiſti ſpinas, vt vulnerum roſæ reliquo corpori naſcerẽtur. O roſas mirabiliter purpureas, quas non in turpibus fabulis natas impudicus cruor infecit:

cit:ſed in virgineis niuibus vernantes pudicus ſanguis ornauit! O manus ad labátem Chriſtianam rempublicam ſubleuandá ab ipſis vulneribus robuſtiſſimas! Per vulnera enim charitatis diuinum ſe robur infudit. O pedes ad ſalutaria itinera obeunda, dum perforamini, alatos! Suas enim foraminibus Amor addidit alas. O pectus frigidiſſimæ mortalitati ad virtuté inflammandæ in tempore patefactum! E ſaucio enim amantis pectore plus ardoris, quàm cruoris erupit. Tu

verò diuino ſtellata ſtigmate Catharina è cæleſti patria felicitatis, vbi vulnera occalleſcunt, ac degenerāt in ſidera, natalibus terris ſic affulge, vt ſenæ tuæ ſub te refloreſcant natiuo ſidere charitatis.

PIA NOBILITAS.

QVi Romæ pridem, nunc cæli matronam Franciſcam laudaturus Romanā dixerit, vno ille verbo decora complexus omnia laudârit ſatis. Etenim cū nobilitate ſanctitatem difficili

difficili raróque fœdere geminare Romanum eſt. Habeo igitur, vnde ſanctiſſimam hanc fœminam verè Romanam eſſe veſtrę, Cardinales Illuſtriſſimi, purpuræ bono in lumine ſole clariùs oſtendá. Generoſis vix dum orta natalibus illud adultæ ſpecimen ſanctitatis dedit, vt in parentis, aut nutricis cóplexu nunquam effœminatum aliquid, aut ioculare puellari mollicie, ac leuitate balbutiuerit. Diceres matris illá in gremio generis admonitam parem nobilitati morum maturitatem

taté meditari. Dicerës maturo diüinam ſilétio infantem dicere, Romana ſum. Imò non ſiluit modeſtiſſima eius infantia, ſi quando vel virorum obtutibus, vel ipſis paternis oculis à faſciolis nudula exponeretur. Et quoniam per ætatulam ex ore in voces exire non poterat, affluentiùs ex oculis liquata in lacrymas eloquëntia pro pudore miſerabiliter perorabat. Mirari iam deſino, quare paternæ manus attactu bláditias (vt mos eſt) pudibundæ faciei fieri paſſa nunquam ſit: cuius

ius virginale corpuſculum, nec oculorũ coniectu contingi ſe ſine vltricibus lacrymis pateretur. I nunc, & vulnerato prius pudore, quàm pectore Romanæ ſerò vindicem pudicitiæ heroiná demirare Lucretiam Roma vetus: robuſtiorem ſanè inermis Virgunculæ virginitatem vnis alienos oculos, manúſq; lacrymulis abſterrẽtem iuſtiùs Romanam prędicat Roma recẽtior. Hæc tenera naſcentis indoles virtutis fuit. Ex illa vos prouectę decora integritatis interpretamini.

Breuiſſima hæc certè oratio adultam ad cælum vſque ſanctitatem complecti non audet, quæ in ipſis cunabulis maximæ par eſſe non poſſit. Nã quæ dicendi vis è penetralibus illis cautiſſimæ cuſtodiæ latebris in hanc publicam lucem educat publico abhorrentem cœtu lucifugam virginitatem? Quis eloquẽtiæ ſonus exprimat illum cælitibus eloquentiſſimũ innocentis puellæ ſtrepitum vnam in ſe pro ſceleribus innocentiam diuerberantis? Quis orationis color illum non

viola tinctum, ſed ipſo cæleſti coloratum amore diuinæ amantis pallorem expingat? Quæ tandem efficax exæquet facundia illas Numinis expugnatrices, ac nunquam non exorantes pænè aſſiduas ſolitariæ preces? Vt quæ magiſter Virginum Hieronymus cuſtodiendæ præcepta Virginitatis è cæleſti Palæſtinæ ſolitudinis academia Romanæ nobilitati preſcripſerat: hæc omnia vna ſibi ſeueræ virtutis tenera magiſtra cãdidiſſimis moribus, animo corporíque Franciſca Romanè,

manè, ac prope diuinè inſcripſiſſe videatur. Sed nubendum Virgini eſt: vt integritas ſoboleſcat. Quæ iã caſtitas verborũ nuptæ pudicitiam exequatur? liberos ſuſcipit pudica fœcunditas. Quæ facũdia virtuti, quàm vitæ; cælo, quàm terris fœcundiorem innocentiſſimę parẽtem prolis extollat? Vt Romana Cornelia Cãpanæ matronæ ornamentis Gracchos ſuos præferente felicior hæc mater liberos Romanis moribus ornatiſſimos, cælóque iam à pueris maturos præferre poſſit.

Etenim

Etenim filiolum, Euangelistam nomine, ſanctimonia morum futura præuidentem, vt diuino propior Soli peruideret omnia, nouennem præmiſit in cælum: quem breui ſororcula pænè è cunis Agnes conſecuta, inuitáte priùs ad fugam cæleſti columba, roſtróque facem præferente ad ſydera, matre viuacior puella, quòd citiùs immortalitatẽ inchoaret, ſeptẽnis ad Cælites præuolauit. Matrem cælo digniſſimam in terris orbam relinqui non tulit Cælitum aliquis humaniſ-

ſimus:

ſimus: atque orbitatē cum fœnore cōpenſaturus puerili ſpecie veluti mortalitatis adoptiuus integerrimæ fœminę contubernio poſthabuit cælum. Iam verò ſi Franciſca rem domeſticam curet: quis laudator prudentius dicat, quàm illa fecerit? Si Deo vacet, ac ſibi: quis diuinius orator prædicet, quàm illa vixerit? Si virum hoſtile vulnus lecto affigat, ſi tenerū filium Tyrannus extorqueat: quis generoſiùs narrator exponat, quàm illa pertulerit? Quòd ſi ad heroica hæc balbutit oratio:

oratio: ad extrema illa iam appellentis ad cęlum Franciſcę diuiniora facinora penitus obmuteſcat neceſſe eſt. Quare omitto, quòd ab humanis nuptiis ipſi nubilis Deo diuinos amplexus abalienato ſæpe à ſenſibus animo prælibârit: quòd in præſentiſſimo ſempiternæ ſapientiæ complexu futuros calamitoſorum eorum temporum exitus præſenſerit, & prænuntiârit: quòd irati Romæ Amoris in vltricia fulmina iam procudētis ſuos ignes ſupplici lacrymarum artificio emollitos

litos in auream beneficiorum pluuiam impetrâuit. Nihil præterea dico de religiosissima illa, quam Romana indole, diuinóque consilio instituit, honestissimarum familia fœminarum, quæ Vestalibus longè Virginibus illustriores, non prælucentem superstitioni flammam in templis, sed specularem pietatis ignem in animis inextinctum custodiret. Verùm qui viuam vno laudare silentio potui, non possum tacitus præterire morientem. Tua mors, matrona sanctissima, tuas

in

in laudes animat orationẽ meam. Tuus ille ſpiritus extremus virtutis inuſitatæ ſuauitatem expirans illud impellit vt exclamem, O fœminam, quòd Romanè vixeris, cælo digniſſimam! Non enim te tanquam Auguſtam neſcio quam huic proximam templo Fauſtinam impuriſſimis nobilem flagitiis, ſuperſtitioſa adulatio ex Senatus conſulto Diuam appellauit: ſed patritia virtute, quàm ſtirpe nobiliorem Vaticana religio cæli ſuffragio, terrarum plauſu cæleſtes inter aſſeruit.

ruit. Tu nũc ſacroſanctum patriæ imperium tuæ ſartum tectum ab omni periculo propitia conſerua: vtq́; mortalis olim ſanctitate, ita nunc immortalis patrocinio tuæ te Romæ oſtende Romanam. DIXI.

FRANCISCA Romana, ideoq́; Cælestis.

DAbit hanc orationi meę veniam pietas in Frãciſcam veſtra, Principes Illuſtriſſimi, vt non tam eam appellet natalis Romę nobili

nobilitate Romaná, quàm familiaris Cæli felicitate Cæleſtem. Illud enim ſanguinis, at hoc decus virtutis fuit. Vultis hoc ipſum cæli teſtificatione clariſſimũ cæleſti luce clariùs intueri? Agite oculatos pro oculis animos tantiſper intendite. Ecce autem vix egreſſa cunabulis Franciſca in media domus celeberrimæ frequentia cõclauis intimi penetralẽ ſolitudinem frequentat. Hîc à parẽtum ſinu frequenter exulat; vt cælitum ſeſe iucundiores in amplexus inſinuet. Qua-

re nunquam minus ſola videri poteſt, quàm cùm ſola eſt, ad quam frequentiſſimos cæli ciues allicit ſolitudo terrena. Hîc ſua cum cælo amoris fœdera pia inter preces puella balbutit eloquenter. Supplex enim pietas; quamuis balbutiat, eloquens eſt. Hîc puellarium cõtemptrix ludorum cùm Cælitibus Virguncula colludit, cui vitæ ſanctitas, vel adultis ac robuſtis laborioſa, primæ imbecillæque ludus ætatis eſt. Hîc iá nubilis ſummopere cælo placet, quòd hominũ oculos

los pudicè latet. Deuolate iam Romam cæleſtes hoſpites,vbi caſtiſſimi chariſſimíque ius habetis hoſpitij:nec vos pudeat;quando cæleſtis in vrbe fœmina reperitur; cælo relicto, ciuitate donari. Bene eſt. Audierunt lõginqua Cælitum concilia ingenti minorem voto iuſtiſſimam vocem meam. Eorum aliquis omnium nomine icti fœderis mutuæq; beneuolentiæ internuncius, formoſiſſimus cæli puer, ad ſanctiſſimam hoſpitam diuertit, diuiniſque moribus moram ipſi

ſuauiter facientibus hoſpitium amauit pro patria, quòd cælum inuenerit in terris. Terrenum certè non videbatur domicilium illud, in quo Romanæ ſydus virtutis habitaret. Vt mirãdum nemini ſit, ſi gemina illius proles recẽs nata præuolârit in cælũ. Quò enim aliò congruentiùs ſyderis lux abiret? Iam verò quàm ſuauẽ amoris diuini flammam alebat ille tuo, Franciſca, non tam lateri, quàm cordi ſẽper hærens, tua fax, tua lux pulcherrima, cæleſtis comes? quàm celeri felicitate

citate immortalis vſuræ lucis mortalibus oculis aſſueſcebas? quàm bono in lumine inoffenſo pede graſſabaris ad gloriam virtutis via? quàm beati ſine nube, ſine nocte dies tibi affulgebant, quæ nunquam occidẽtem ſolem habebas contubernalem? Sed quid ego familiare Franciſcæ cum Cælitibus contuberniũ admiror: cùm familiariſſimè Deo illa blandiente vteretur? Nam & amabili pueri ſpecie infuſum collo amátiſſimum Numen arctiſſimo familiaritatis nexu, hoc

eſt, mutuo amplexu obligabat: & diuino è pectore non minus charitate, quàm crudelitate vulnerato plus caloris, quàm cruoris exugebat, ipſúmque (ſi dicere fas eſt) bibebat amorem. Iure igitur abalienata ſæpe à ſenſibus rapiebatur in Deum, quæ cælo eſſet, quàm terris cõiunctior. Iure etiam obſcuros incertóſque rerum exitus præuidebat, ac prædiuinabat, quæ diuina magis, quàm communi luce frueretur. Illud iam reliquum eſt, vt conciliatá tibi, fœmina integerrima,

rima, cæli familiaritate cæleſtem appellatioñe gratulemur. Sed fortaſſis erraui, qui cæleſte nomẽ à Romano diſcreui. Quamobrem, quòd cælo chariſſima vixeris, verè te Romanam pronũtio. Cælũ enim amicum habere Romanum eſt.

EX MILITE Imperator.

QVicunque fuit, qui Salmoneo confidentior non imitabile fulmen æneo tormẽto imitatus verè tonare, ac fulminare cœ-

pit: næ ille in publica damna consultissimus felicitati nostræ nescius cõsuluit, Patres. Si quidem fulmineus, eius inuentum, globus nisi muralis machinæ bellico fulmine nõ expugnabilem militem Ignatium ita ex arce Pompelonensi deturbauit, vt ad militiæ melioris fastigium extulerit. Artificiosus ille ignis felici vulnere ex milite cõflauit Imperatorem. Profuit infringi tibiam, atque eum claudicare: vt virtutis via sublime ad Imperium quàm celerrimè grassaretur. Ergo illo

præcipiti casu, qui caducæ gloriæ milite dignum stipendium fuit, tantum resiliit animus ad altissimam laudem, vt seruilibus ambitionis castris relictis ingenuus transfuga iuxtà nobile, ac difficile sui ipsius regnum occupârit. Affulsit è cælo diuina Mater cũ puero Deo regiã sui victoriam meditanti. Tacuit illa quidem: sed ipsa taciturnitas vocẽ illam Imperatoribus faustissimam sonabat, *In hoc signo vinces*. Vitiosa enim consuetudo facilè vincitur Duce Virgine, quæ, quam

vtero clausit, manibus præfert, atque offert sanctitatem. Quare, cùm primam voluptatum fugá vix dum cogitanti tam liberaliter obuia summa sanctitas sit, iniuria miretur quispiam, quòd propemodum ante de se triumphare potuerit, quàm debellare se cœperit: antequam militare virtuti, sibi ex virtute nouerit imperare. Militísne vulgare, an singulare Imperatoris id robur fuit, voluptariæ Sirenis insidias Vlysse cautiùs, domesticæ querelę impressionem Partho velociùs,

quam

quamuis debilitato crure, fugiendo vincere? paternæ ditionis, atque opulentiæ splẽdido cõtemptu, tanquã aureo tormẽto, citra Gigãtũ commentitiã audaciam, supra eorũdem felicitatem cælum expugnare? Suspensis ad Montis Serrati Virginem armis ex armata licentia trophęũ inermi statuere castitati? Pretiosam vestem cum lacera cõmutare, hoc est, Codro nobiliorem non vrbis vnius, sed orbis terrarum vniuersi, & communis patriæ defensorem induere? teterrimorum trium ho-

ſtium quaſi triumuiralẽ in homines tyrannidẽ ſui corporis excruciatione Bruto ſeueriùs in ſe ipſo iugulare? Salutaribus pœnis proſtrato, ac ſemiuiuo corpore ad cælum vſque, ſiue ad virtutis capitolium victore animo euectum per ſeptẽ ſolidos dies ſempiterni gaudia triumphi iam præcipere? Et miramur, quòd etiam affecto pede in Palæſtinam ad illa diuinę charitatis æſtiua tam expeditè excurreret, qui tam facilè præuolaret in cęlum? Nimirum in curriculo pietatis ſine ſcelerũ
ſarcina

ſarcina nemo claudicat. Et ſanè quónam vel infirmum corpus properaret, niſi vbi animus habitabat? Ibi ſui victor, ideóque fortiſſimus diuini liberatoris pœnis altius, quàm pedibus impreſſa ſalutaris victoriæ cruenta veſtigia vt ſemper in oculis ferret ad imitationem, pias in lacrymas ſolutos oculos cum iiſdem commiſcuit. Hîc enimuero non potes, Ignati, tuam illá planè cæleſtem vocẽ vſurpare, *quàm terra ſordet, dum cælum aſpicio!* Quandoquidem regiam ad cælites viam diuini ſan-
guinis

guinis luce ſtellatam, atque illuſtrẽ auidiſſimè, iucundiſſiméque cõtemplaris in terris. Viam dixi? imò metam laboris, ac pugnæ, cælũ videlicet ipſum tibi terra repræſentabat, in qua Cælitum frequenti prǽſentia, & colloquio fruebaris. Vt in illo vincendi tyrocinio quantum victoriarum reportaris intelligamus, qui victores inter, ac triumphales cæli Duces tanquam victor emeritus honorificè excipereris. Tanta vis eſt vincẽtis omnia virtutis, vt, dũ pugnat in terris, cælum expugnet

expugnet ac patefaciat. Patefacta penetralis cæli Regia solem vidit inconniuens, sed triplicem illũ solem, qui vno lumine, ac numine vnam ortus, occasúsque nesciam immutabilis æternitatis meridie diem conficit beatissimã. Idcirco autem vidit, quòd ad mortalis præstigias lucis oculos clausit. Neque verò vnam à sempiterno sole constãtem lucem hausit, sed vitalem quoque ignẽ sine fabuloso Promethei furto contraxit: vt re, quàm nomine ardentior esset Ignatius. Testis est
instar

inſtar omnium vnus ille ob impudicas flammas ad pudicitiam frigidiſſimus iuuenis, quem ad flagitij fugá, vel in ipſis gelidiſſimis aquis exæſtuans ardor inflammauit Ignatij. At tu prius exemplo, quàm voce eloquens inſcribe in chartis, quas pridem moribus expreſſiſti, vitiorum victrices in virtutis palæſtra exercitationes. Rudis adhuc litterarum docere ne metue: ad animos enim diuinitus illuſtrãdos, inflammandóſque ſatis eruditus eſt, & cui Deus affulget, & qui Deo

calet.

calet. Scribe: nam ſcribendo pinges, atq; inter ſapiétiſſimè à te ſcripta documẽta ſuſpiciet poſteritas animi picturam tui. Scribe diuinæ ſtudia militiæ: nam ſimul in iis Cæſarianis elegantiores inſcriptos legemus victoriarum commentarios tuarum. Non tamen decuit victricem iſtam fortitudinem diu exarmatam eſſe doctrina. Pallas ipſa ſuperſtitioſi ſæculi Dea fortiſſima eruditione magis, quàm caſſide armabatur. Ergò qui maiora libidinũ monſtra ſuperauit, per lu-

dum

dum inter pueros puerilis litteraturæ vicit inſcitiam. Quin etiam pugile Cleanthe robuſtior ab ſũma inopia rebus omnibus planè ſpoliatus, ac nudus, vt pugilem decet, erudito in puluere cum ſexcentis difficultatibus tandiu depugnauit, donec melioris eruditionis laureā retulerit: atque ex altiſſimo virtutis puteo plus veræ, ſynceręque ſapientiæ hauſit ad animos beandos, quàm mercenarius idem Cleanthes lutulentæ aquæ extraxerit ad hortos irrigãdos. Iam verò toti par orbi

terrarum

terrarũ iuuando imperatoria Ignatij virtus non capitur angusto pectoris vnius Imperio. Iam milites legit, & quidẽ paucos, nimirum sui similes. Præclara enim rara sunt. I, tua castra, quãuis parua, omnium nate saluti gẽtium fortissime Ductor, promoue. Principem generis humani arcẽ, Romam aggredere tuendam: vt in illa genus humanum omne tuearis. Aspice, vt felicius, quàm Romano Imperatori, tibi militat æther. Non enim Æolus, ventosa fabula, leuis armaturæ milites,

lites, inanes videlicet ventos in tuam opem armatos fundit ab antris fabularum: verùm è cæleſtis conclaui diuinitatis Imperatorũ verè Maximus præpotentem operã ſuam Romana iam munimẽta ingreſſuro propitiam pollicetur. Hîc prima cõgreſſione viciſti, quæ vinci poſtrema vix poteſt, proſperos ſanctimonię ſucceſſus procaciter allatrantem inuidiã hominũ perditorũ. Neque voces habuit alias, quibus ipſa ſe grauiſſimè vulneratam, profligatámque fateretur, atque ingemi

gemiſceret inuidia, præter calumnias. Tu tamen hoc vocale monſtrũ etiam ſilere, ac ſilentio victrici plaudere innocentiæ, eliſis veritate faucibus coëgiſti. Ab iſta honeſtiſſima victoria quàm gloriosè triumphaſti, cùm piam, religioſámque militiam, vnis virtutibus pugnãtem vincentémque Vaticani oraculi diuina planè authoritate ſanxiſti: cùm ſanctiſſimis legibus contra omnium corruptelam temporũ armaſti: cùm denique à Numine nomẽ, oménque ſanctitatis imponens

nens Societatem IESV meritò appellasti, cui sese ille nascēti è cælo propitius adiunxisset? Atqui triumphale gaudiũ (pace tua dixerim) nimis religiosus tibi dolor infuscat, quòd tuus te exercitus imperio dignissimum sibi præficit Imperatorem. Repugnes licèt, aliàs inuictus, nunc tamen expugnaberis. Ista namque semper victrix præstãtissima virtus in hoc vinci meretur, vt iubeatur imperare. Quis iam enarret quàm multi, quàm insignes viri diuinæ huic militiæ nomen dederint,

quam

quam ſuo nomine donaſſet ſui prodigus in homines, cùm ſe humaniſſimè fecerit hominem Deus: in qua etiam ad animorum diuina incendia Dux ardentiſſimus facē præferret Ignatius? Quis præterea breuiſſima oratione complectatur vbique locorum quàm citiſſimè collocata cæleſti Ducis optimi ardorę bellicoſę plurima ſtatiua Societatis? Redditus templis nitor, additus pietati calor, diſcordis cõiugij domeſticum incendiũ pio diuortio reſtinctum, vile ſpolium

caſtitatis libidinũ flammis proſtitutæ diuinis ignibus conſecratum expiatúmque pudẽdis laſciuæ impudentiæ tædis obnoxius Virginitatis pudor diuinarũ protectus flammeo nuptiarũ, puerilis ad virtutem indolis igniculus ad ciuilẽ ſplendorem bonis artibus excitatus, Hydra qualibet capitalior peſtis Hæreſis eruditis diſputationum facibus ambuſta, inueterata Deorum ſuperſtitio ſui damnata ſupplicio, ludibrióque Vulcani, ſuas non ſemel in tenebras fugatæ nocturnæ

infero

inferorũ furiæ, ex ipſo propè occaſu ad vitalem diem ſæpe reuocata mortaliũ vita; nónne Ignatiani ardoris publicæ vtilitati militantis triumphalia decora ſunt, & quidem tam oculis commiſſa omnium, vt per aures in animũ ea demittere ſuperuacaneũ eſſe videatur? Nõ poſſum igitur, quin exclamem, quàm facilè, quàm præclarè vincitur, quando igne pugnatur, eóque diuino! Viciſti tu quidem Deo, & quotidie tuos per milites vincis Ductor præferuide, ſiue in boreales Vaticanæ

poteſtatis hoſtes ad veræ
cultũ religionis patrio ge-
lu duriores eruditè ac ſalu-
briter fulminas, eóſque cle-
menter de cælo tangis: ſiue
ſubditam orienti, occiden-
tíque volubilis luci Solis
Indiam Soli ſubiicis ſempi-
terno. Tibi enimuerò acce-
ptũ referre debemus, quòd
Indicam barbariem ad Cę-
litum venerationem, quàm
ad hominum cõmercium
efferatiorem nauali certa-
mine laborioſæ nauigatio-
nis inter vndas effuſi maris,
an profuſi ſanguinis? hoc
eſt, in mari ſanè rubro tua
face

face ardentes fortiſſimi ſo-
cij, & commilitones noſtri
humanitati , religioníque
mácipârunt. Quid iam ſu-
pereſt, niſi vt,qui terras in-
flámauit,cælum quoque il-
luſtret?Et hoc poteſt Igna-
tius vel extinctus, dum pa-
rentalia ſidera ſuccendit ad
tumulum. Ignis ille diui-
nus, qui penetrali conclu-
ſus in pectore ſui ſæpe So-
lis, antequam is occideret,
in vultu radians perſpectus
eſt, quídni poſt eiuſdem
occaſum ad funebris no-
ctis ſolatiũ vicariis in ſide-
ribus ſcintillaret? Illo, illo

igné,quo per inuia iam ſyl-
ueſcentis ad virtuté huma-
nitatis aſpreta viam ſibi,ſo-
ciíſque ſtrauit ad ſcelerum
victoriam , in cælum iter
laxauit ad triumphum,ſtel-
lis delapſis ad coronam.
Quáquam appoſitè, argu-
téque coniicere non nemo
poſſit, ambitiosè ſtellas è
cælo deuolaſſe, ſiue vt ſoli-
to illuſtriùs Ignatij luce lu-
cerent, ſiue vt lactea pul-
chriorem igneam ab Igna-
tio viam deſcriberent.Hac
tu ſtellata via, tuarum ſol
ſtellarum, quò, niſi ad cæ-
lites,properares? Quódná,

ex ardentiſſimo milite ardentior Imperator, cæleſtes per ignes victor, quod (inquam) triumphale Capitolium inires, præter cælum? In iſto iam felicitatis & gloriæ faſtigio, quòd flãmis viceris, ſplẽdidè triumphas inter æternos Cælitũ plauſus, coram ſenatu diuinitatis. Roma quoque Põtificiæ Maieſtatis terrenum cælum beneficam ſanctitatem tuam grata veneratione proſecuta in Vaticano Capitolio cũ Xauerio tuo triũphare te voluit, vt, quòd ille noui ſol orbis terrarum

fuerit, tuis deberi flammis intelligamus. Tu nunc, Imperator Illustrissime, ex ista beatissimi ardoris Regia tuis tantum sociis feruidæ alacritatis impertire, vt, mortali re bene gesta, tecum aliquando immortaliter triumphemus.

VIR LINGVARVM omnium.

AD nos etiam Regnatricis Vrbis incolas ab vltima vsque India toto orbe diuisa tua vox illa flexanima, Xaueri, sacram inter concio

concionem diuerſis,ac diſſonis vno tempore intellecta nationibus, miraculo magis, quàm ſtrepitu ſonora penetrauit. Cur enim remotiſſimas quoque aures noſtras non impleret, quæ diuinũ omnia implẽs Verbum ſonaret? Cur non Romanis collibus, quàm Indicis cautibus clariùs Echo Romanæ Religionis reſultaret? Aut cur pluribus gentium plurimarum linguis inſigniter, ac mirabiliter vocalem Xaueriũ, quamuis longè diſſiti, non audiamus? Quídni eum ego po-

tiſſimum cum barbaris illis auditoribus intelligá, qui Latinos inter barbarè loquar? Equidem animatam Deo Xauerij vocẽ Hebræis ex adytis diuinæ linguæ interpres facilè intellexi: verùm (vt in diuinis par eſt) diuinæ huius eloquentiæ cauſas, timidè, verecundéque bona veſtra venia, A. interpretabor.

An igitur Xauerio noui terrarum orbis magiſtro, inſtaurato veteri prodigio, flammeæ de cælo linguæ impluebant? Etenim ſi tepida Hieroſolymæ plaga eruditis

eruditis olim ignibus ęstuauit: nónne præferuida Indiæ Regio eloquẽtibus potuit flammis abundare? Licuit quondam Pericli vnica, eáque humana lingua tonare, fulminare, Græciã permiſcere vniuerſam. Xauerius ergo, & plurimis, & cæleſtibus micans linguis quo tonitru, quo fulgure, quo fulmine fœcundã ſcelerum omniũ vaſtiſſimo in Oriẽte ſuperſtitionem abſterruiſſe, perſtrinxiſſe, profligaſſe dicatur? Hîc enim verò non poſſum quin inter ſeria rideam Salmonei

Regis ridendam inſaniam tonitrua, & fulmina æneo ſuper ponte quadrigarum ſtrepitu, & flammarum iactu nimis laboriosè imitãtis: cùm perleui labore vna Xauerij vox ita barbarorũ auribus tonet, animis fulminet: vt non fictè, ſed verè; non nocenter ſed ſalubriter eos de cælo tactos fuiſſe fateamur. I nunc & Gallicũ neſcio quem Herculem eloquenti ex ore naſcẽtibus aureis catenis populorum aures nexas trahẽtem poſteris prædica fabularum artifex vetuſtas.

Veriſſimè

Verissimè vidit sera posteritas totius Indiæ non aures modò, sed animos etiã illigari efficacioris eloquẽtiæ auro, diuinus quod ignis excoxit.

An verò aurea Xauerij vox eadem quidem varias ad aures accidit; sed patriũ sonuit cuique sermonem? Auro enim sonante gens omnis aurita est.

An potiùs quoniam ab Aquilone in Austrum linguæ figura longissimè India porrigitur, ingenioso Xauerij labore, ac sudore culta natiuarũ cultori suo

linguarum copiam erudito cum fœnore protulit, ac rependit: vt ſimul diſſimiles admirabili compẽdio erudirentur? Nam quid illa facilius, quid vberius afferret, quàm quod ſimile ſibi, quódque natiuum eſſet.

An quia ipſam complexa Numinis immenſitatem hominum facilè nationes cõplectebatur ampliſſima Xauerij charitas, eorũdem quoq; linguas nullo negotio continebat? quæ quamuis agreſtes, ac barbarę tam pio in ore non poterant ad pietatem exprimẽdam non

man

manſueſcere. Vt noſter hic vltimi mundi hoſpés, & peregrinus ſedētario illo Socrate veriùs quærenti cuias ſit, reſpondet poſſit: Mundanus ſum; qui peregrini communione ſermonis exterorum popularis, ac ciuis populorum eſſe videatur. Illud ſanè hoc didici rariſſimo exemplo, multas qui linguas calleat, nō totidem tantùm viris (vt apud Turcas in prouerbio eſt) eum eſſe ęquiparandum, ſed nationibus totidem pręferendū: quòd illarum multitudinem, varietatémque breuiſſimo

uiſſimo ambitu vna eiuſ-
dem lingua concludat. An
non igitur ſapientiſſimo il-
lo Ennio tricordem ſeſe,
quòd Græcè, Oſcè, Latinè
loqueretur, prædicáte ma-
gis eſſe cordatū Xauerium
affirmemus, qui numero-
ſam Indicæ vaſtitatis bar-
bariem pietati diu excor-
dem, diſſonantiū concentu
linguarum egregiè corda-
tam fecerit? An non ipſum
Pōti Regem Mithridatem
duas & viginti ſubiectarū
linguas prouinciarum di-
ſertiſſimi oris erudita in di-
tione habētem Xaueriana
elo

eloquentia, quàm Romana potentia gloriosiùs victum esse cēseamus? quandoquidē singulis ille, omnibus hic linguis loquebatur. Quid autem tam gloriosum, quàm totis Romanorum armis vix expugnabilem Tyrannum vna fuisse inermis voce superatum? Quare mirandum non esse dixerim in Xauerio illud in cæteris admirabile, ac ferè inauditum, vt multarū nodos interrogationum genere dissimillimos, difficultate impeditissimos vnius responsi oraculū expediret.

Cur

Cur enim pluribus ſimul non reſponderet vnus, qui linguis plurimis eſſet inſtructus? quíque ſapientum vnus inſtar eſſet plurimorum? Nefas hîc fuerit tam fœcundæ facundiæ virum iis auſtralis inſulæ populis non anteferre, qui bifidam ab radice linguam cùm habeant, & auicularum ſuauiſſimè cantus imitari, & (quod incredibile pænè ſit) diuerſa cum duobus ſimul hominibus colloquia biſulcæ linguæ diuortio partiri dicuntur. Atqui plus eſt indiuiſa lingua ſuáuiorem

Diod. Siculus lib. 2. c. vlt.

quouis

quouis cantu ſermonẽ poſſe pluribus diuidere.

An præterea diuini famam Verbi Xauerium appellemus, qui tot linguis perſonaret? An etiam fabuloſa Poëtarum fama mirabiliorem eundem celebremus; quòd illi totidem eſſẽt ora, quot linguæ: vno linguas hic omnes ore facundo poſſideret?

An multiplex illa linguarum ſupellex cæleſtem decuit oratorem: quòd vna cæleſti facundiæ lingua ſatis eſſe non poſſet?

Illud hîc tandem habeo ſuſpicari,

ſuſpicari, diuinam hãc ideo extitiſſe in terris eloquentiam; ne variis eodem tempore linguis eloquentẽ vna laudari poſſe lingua ſperare præ illo elingues audeamus. Quicquid ergo laudũ tuarũ, humano maior præconio Xaueri, diximus, merum ſilentium eſt. Vnus tu poteras tua decora æquare dicendo, cuius in ore nouus Orbis terrarum reſonabat: niſi alienis eloquentiſſimæ opportunitatibus, ſuis obſtinatè laudibus Virtus obmuteſceret. Quãquam ipſa Virtutis taciturnitas arguta

eſt, ac nouo miraculo ſine verborũ ſtrepitu ſuá in animis præſtátiá exornat. Nũc enim verò, nũc barbaris Indiæ nationibus Roma non inuidet ſingularem iſtá ſuadelá tuá. Nũc è cælo Romanè peroraſti diuine orator; quádo Romano in ſenatu publicos, ſolemnéſq; sáctitatis plauſus excitaſti. Nunc tádẽ tua lingua omniũ cõplexa linguarũ eloquẽtiam iuſtiſſimũ tibi præmiũ illud referet, vt omnes de te linguæ loquantur. DIXI.

Laus Deo, & S. Franciſco Xauerio.

SYNODVS Tyburtina.

QVam diem optatissimam ac Tyburti populo salutarem sol ipse publica mundi lux per annos quinque, ac triginta, non indulsit: vt in commune bonum animorum consilia singulorum cõuenirent: hanc pûrpuratæ sapientiæ tuæ (Præsul Illustrissime) nobis tandem affulgentis beneficio felicissimam illuxisse gratulamur. Quænam enim è luce sapientiæ alia, quàm

quàm felicitatis dies naſce-
retur? Hanc ego felicitatem
vbi breuiter oſtendero, fe-
liciter perorauero. Et ſanè
quid accidere ciuili pote-
rât ſaluti felicius, quàm id-
ipſum, quo ciuitatum feli-
ciſſimæ floruerũt? Conſiliis
illæ, quàm mœnibus muni-
tiores futuræ conſulturos
æquè homines, atque con-
uicturos è ſolitudinum di-
uortio ad ſocietatem vitæ
cõuocârunt. Montana ipſa
Cithæronis ſaxa concentu
verius animorum, quàm
fidium cantu in Thebani
muri mẽbra, in ampliſſimæ
vrbis

vrbis corpus coaluerunt. Quid beatiſſima vrbium Roma? Nónne ſenaculis, quàm domiciliis propè frequentior; quæ iuuenili manu fundata, paucos ambitu colles cõplexa primùm eſt; Senatoriis tãdem comitiis propagata terras ditione vniuerſas occupauit? Quãquam pudet ex antiquiſſimis ciuitatibus cõſultationis petere antiquitatẽ, quæ diuinę ipſi æternitati æqualis eſt. Deus ipſe in auguſta illa diuinitatis vnius ſolitudine minimè ſolitarius an non infinitum trium perſonarum

ſonarum ſenatum habuit, cùm conſultiſſimis iis vocibus diuinè nobis conſuluit, *Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinẽ noſtram.* Gen. 1.
Quòd ſi de homine faciendo deliberauit Deus; quídni nos de eiuſdem ad virtutem reficiendi opere diuiniſſimo conſulamus? Quid autem diuinius effici poſſit ab homine, quàm quòd inter homines vt efficeret, factus eſt homo Deus? Ille igitur magni cõſilij Angelus immortali poſthabito beatorum cõcilio ex inacceſſæ maieſtatis Auguſtali ad

ad mortalitatis noſtræ curiá curis ærumníſque ſeptá ſeſe demiſit: vt de humana ſalute reſtituenda non ſine homine conſultaret. Atque ex eo tempore deligere cæ-
Matth. 18. pit è multis paucos, quorũ in medio conſultantium eſſet, etiam vbi duo, vel tres in eius nomine congregarentur. Quid ergo vel pauci feliciter non euincant, quorum conſiliis media intereſt ipſa felicitas? Teſtor hîc ego aureum prodigium
Act. 2. illud ignei turbinis, quo Chriſtianorũ procerum ad principem cõuentum conſultrices

ſultrices in linguas effuſus properauit Deus. Nimirum piè cõſulentiũ lingua Deus eſt. Et miramur ſi mortales huiuſmodi cœtus, atq; humana concilia in flagitiorum tyrannidẽ, in Tyrannorum impunitatem ſæpe de terris tonare, ac fulminare facundo vehementiùs Pericle, ſuperbo laudabiliùs Salmoneo potuerunt? quandó diuinus, qui ſuberat ſanctiſſimis iis cœtibus, ignis in fœda ſcelerũ tempeſtate non poterat in tonitruũ ac fulmen nõ erumpere. Equidẽ gratulari ſatìs

hîc nobis non possum, Pa-
tres, synodi nostræ felicita-
tem, quæ nacta id tempo-
ris est, quo cælestibus flam-
mis ad rogale vitiorum in-
cendium, ad vitalem virtu-
tis lucem abundemus. Dies
hæc flammarum fertilis, &
Laurentij, quàm Solis igne
illustrior, quę diuino Amo-
ri fortiter militantem iuue-
nem igneo tormento sua-
uissimè torruit (ignis enim
amanti mera suauitas est)
quantum pręsentissimi no-
bis caloris insinuabit; vt
gloriosum ad opus feliciter
ardeamus? Hoc ipsum, in
quod

quod conuenimus, tẽplum tuo, Laurenti, nomine laureatum, hi tibi ſacri parietes tuo ex incendio excitati quantum eius nobis ardoris afflabunt, quo patriæ ſplẽdor virtutis ad immortalitatem augeatur? Et verò par erat vetuſtiſſimi templi maieſtatem, quod Adriani Cæſaris trabeata ſuperſtitio fabuloſi Herculis inceſta magis flamma deflagrãtis, quàm Oetææ pyræ gloria effulgentis indigno cultu profanaſſet, caſtiſſimi Herois, atque in vitiorum monſtra ipſo longè Her-

cule fortioris Laurentij lustralibus flãmis expiari. Vt ex iisdẽ, quibus infuscatũ, obsoletúmq; tot annorum situ pietatis pristinæ nitorẽ extergere hodie aggrederis, Præsul optime, quãtum nobis felicitatis illuxerit, perspiciamus. Vnum iam illud ab ardentissimo inter ignes Oratore Laurẽtio extrema precatur oratio, tantum vt huic cœtui diuini caloris imploret, quãto esse opus intelligat, vt ad salutares huiusmodi conuentus in posterum vehementiùs inflammemur. DIXI.

HEBRAICÆ linguæ ſuauitas.

ABdita, & penetralia Hebraicæ adyta ſapientiæ veteri more nouus nouo cũ anno Myſtagogus diuinitatis contemplatoribus mõſtraturus, PP. quòd opportunam plurimorum eruditionem pretium operæ me ſperarẽ habiturum, partibus non mediocriter meis gratulabar. Intelligebam enim Hebræis vberius è fontibus, quàm Græcis ex Heliconibus hauriẽ-

dam ſcaterẽ ſapiẽtiam. Verùm (vt pręposterè ſapimus mortales, qui de rebus excelſiſſimis humiliter, demiſſéque ſẽtimus) adeò delicato nobiliſſimarum faſtidio litterarum plerique laborant; vt illæ iam ad cognitionem perdifficiles, ad ſermonẽ inſuaues, ad vſum pænè inutiles exiſtimentur. Ita verò iis obſtinatè, ac religiosè, modeſta ſcilicet hominum natio, abſtinent: vt vni ad illas tanquam ad ſancta ſanctorum ſacro interpreti, & magiſtro aditũ, acceſſúmque patere putent ſatis,

ſatis, quas è veſtibulo ipſi, atque è limine tantùm, vt dicitur, veluti prophanum Iudæorum vulgus ex atrio, ſalutant. Præcocem igitur ſperati fructus voluptatem ex iniuſto nata præiudicio iuſtiſſima corrupit admiratio. Atque illud equidem admiror in primis, quod aiunt, genus hoc ſermonis ex intimis enixè præcordiis totius contentione ſpiritus inhalandum, ſi loquamur: magicis verò quibuſdam portentosíſque notis delineandum, ſi ſcribamus, laboriosū eſſe, ac moleſtum;

vt neque animo percipi, neque ore proferri, neque manu poſſit exarari. Ita ne verò? Ergo primigenius, ac natiuus ille ſermo, qui principe cum homine, & cum ipſa natus eſt humanitate, barbarus? quem teneri adhuc mundi aurea balbutiuit infantia, durus? qui voluptatis in paradiſo floruit, ſpinoſus? quo præpotens Imperator, ac legiſlator Deus homini ſacroſancta iura præſcripſit, cõtemnendus? quem cæli terrarúmque amor ac deliciæ, diuinus Magiſter Chriſtus, ſub

cuius lingua mel,& lac,humano generi eloquenter eliquauit, insuauis? quem denique in patrio illo sempiternæ felicitatis domicilio beatissimorum ciuium labium sonabit electum, horridus cuiquã esse posse videatur? longissimè enimuerò dissonos inter Babylonicis linguis Gigãtes à felicissima patria exulamus, qui vel patrium auitúmq; sermonẽ ita dedidicimus, vt etiam abhorreamus. Vos autem bono estote animo, quicumq; animum ad has literas adiecistis, A. Non

hîc robuſtam in vobis Alexandri calliditatem exigo, qui peregrinam linguam nodo illo inextricabili, cui priſca ſuperſtitio Aſiatici ſpem implicuit Imperij, nihilo putetis minùs nodosá, impeditam, inobſeruabilem iiś, quibus tum Græca, tũ Latina Syntaxis inhorreſcit, quęſtionum ſalebris, atque aſpretis: vt Hebræa qui nomina, & verba callidè argutéque inflectat, Hebraicè ſapientiſſimus ſit. Neque verò in proferendis vocibus Demoſthenis duratam calculis, & lapillis patien

patientiam, certantémque cum maris fremitu ſpiritũ deſideramus. Equidem ridere ſatis non poſſum ridendam nonnullorum in iis, quæ ex ipſo gutture petitæ vegetiore ſono efferũtur, litteris contentionem: vt non aſpirare litteras; ſed animam penitus expirare, atque extuſſire videantur. Neque tandem Ægyptio ad ſcribendum pictore indigemus, qui ſuppoſititias pro characteribus animantes laborioſo lineamentorum ductu mẽtiatur. Quid enim, quæſo facilius eſſe

poſſit, quàm recto plerumque, ac ſimplici linearum tractu quadratos characteres ducere nullo inter ſe vinculo colligandos? Hoccine igitur linguæ genus illud eſt cognitu obſcurum, dictu barbarum, aſperum auditu, lectu etiam (ſi Deo placet) horrendum? Quanquam eorũ ego Catonum importunã cẽſuram admiror magis, qui Stoicis malè intemperiis agitati Hebręã litteraturam homini Latino ſuperuacaneam, inutilémque auſterè vt cenſent, ita cõfidenter, tanquam ex tripode

tripode pronunciant: fru-
ſtrà nos, inquiunt, grauio-
ribus debiti diſciplinis in
primulis minutíſque exteri
ſermonis elementis repue-
raſcimus, quæ ne diſſono
ſtrepitu deblateraremus,
auita veterũ ſapiẽtum eru-
ditio ſacris in libris Latio
lepore, ac ciuitate donauit.
O vocem maioribus ingra-
tam, pernicioſam poſteris,
omniũ pariter exibilatio-
nibus obruẽdam! Leuia ne
ſunt, ac puerilia Hebræa-
rum tyrocinia literarum? at
ſuæ maiores eruditioni au-
thoritatíque non medio-
crem

crem iis acceſſionem fieri arbitrabantur. Grauioribus debemur poſteri diſciplinis? At rerum complexa cognitionem omnium, ipſóque fœta Deo lingua grauiſſima eſt. Hebræa Latinè myſteria noſtratibus in libris legimus? atqui parcum, & malignum cognitionis fructũ colligimus, Hebraicè ſi neſciamus. Timidè dicerem, niſi fidentem facceret Platonicæ philoſophus authoritatis Iáblicus Chalcidenſis: cuius ad Hebræã litteraturã, quam ipſe barbarã, hoc eſt, peregrinam, vocat,

vocat,atque externâ honorifica illa pertinet in Phœnicum Theologia cõmendatio. Neque verò eãdem, inquit, omnino sentẽtiam tuentur,ac seruant nomina in alienam transfusa linguam : sed suæ sunt, ac peculiares cuiq; genti vocum potestates,ac vires,quæ nequeunt aliarũ gentiũ vocibus significari : vt quamuis accuratissimè explicentur, vim tamẽ eandem retinere non possint.Habent autem barbaræ voces sua ex indole põderis plurimũ, arguta quadam ex breuitate non

parum

parum leporis, è verborum parca ſupellectile minimũ ambiguitatis. Sed illa non minùs conſonat in rem noſtram grauiſſima eiuſdem vox, Barbari ſtabiles in affectionibus: in verbis etiam iiſdem conſtanter perſeuerãt. Quapropter Deo chari ſunt, eíque grata offerunt verba, quæ nulli hominum fas eſt quouis modo commutare. Hinc ſeuerũ Origenis, ac pænè prætorium edictum, ne quis Hebræas voces alienam vertat in linguã, ſed ſuis notis sãctè cuſtodiat incorruptas. Adeò

ſacras Hebræorum literas vniuerſa colebat, & callebat antiquitas, vt ne qua eas lingua extera euulgaret, edici facilè poſſet vniuerſis. I nunc quicumque ſacra volumina Hebraicè imperitus euoluis, atque inſtar Aquilę magnarum alarum ad medullá cedri prouolaſſe te ac penetraſſe gloriare, qui vix interpretem librum aliquem, & corticem rudi roſtro momorderis. Iam verò permagni intereſt vtrùm cuiuſque ſapientiá nationis natiui ſermonis è fontibus ebibas, an peregri

peregrinis lambas, libésque de riuulis. Atque vt infinitos externarum nõ tam regionum, quàm disciplinarum curiosos exploratores omittam; Plato Ægyptiam Philosophiam longinquus hospes non Atheniensi aliquo è fonticulo primoribus, vt aiunt, labris degustauit: sed liberaliter hausit ex Nilo. Nos verò sapientiores sapiẽtissimis auis nepotes obscurissima rerum arcana diuinarum Hebræis penitus abstrusa latebris per aprica Latij exposita credimus, atque obuia: sacris

cris petenda Iordanis è ſca-
tebris, Latino fruſtrà expi-
ſcamur in Tyberi.Non iſta
maiorum ſentẽtia, & con-
ſilium,. quos inter Hiero-
nymum,canæ iam eloquẽ-
tiæ ſenẽ,Hebræa rudimen-
ta balbutire nõ puduit di-
uinas Bethlemis ad cunas:
vt mirandum non ſit, ſi
Deũ deinde perſonuit elo-
quentior : ſi turbulentiſſi-
mis Chriſtianæ Reipubli-
cæ temporibus frequenti
ſacris ſuper literis quæſtio-
ne grauia ex ipſo effata, &
reſponſa petebantur.Quę-
nam enim enthea Deum
ſpelunca

ſpelunca efficacius afflaret, quàm quę Deum genuerit? aut quod eloquentię genus vberius, atque amabilius, quàm quo corporata ſapientia locuta ſit. Vt non Græco Platonis ore locuturus Deus, ſi delaberetur in terras; ſed Hebræa locutus lingua iam delapſus ad abſolutam ipſius cognitionem nobiliſſimum ſit ingenuis animis incitamentum. Quòd ſi doloſè docilis adulatio poteſt barbaros Domini nō mores modò, ſed ſermones etiá condiſcere, atque imitari: cur pia

pia recuſet imitatio voces, & verba cum Deo habere communia? Atque vtinam; quando nos hæreditariam parentis optimi orationem grata veneratione piget vſurpare; diuinum in patrimonium hoſtes nequiſſimi ſacrilego ludibrio non inuolarent: præripitur nobis enim verò, præripitur paterna ſacroſanĉti ſermonis poſſeſſio ab hæreticis prædonibus, quo eruditá pietatem impiè mentiti ſacras adulterant literas: diuina oracula profanant: ampliſſima terrarum regna prauis opinio

opinionibus corrupta ſceleri mancipant: ſtatas, ſolemnéſque cæremonias refigunt: delubra ſanctiſſimis religionibus cõſecrata polluunt: in Vaticanum imperium ipſis verẽdum Cælitibus cõiurati ſtolidè debacchantur: noſtris nos telis, & machinis oppugnant, ac more Gigantũ inſaniſſimi homunciones cũ Deo bella ſuſcipiunt. At nos generoſi ſcilicet paternæ religionis propugnatores inermes, quibus cominus pugnemus armis, Latinas eminus petitiones coniicimus, quas
parua

parua illi declinatione callidè malitioséque effugiát. Et quiſquam eam litteraturá inutilem dicat, in qua tantum collocát hoſtes virium ad perniciem, tantum opis habemus ad ſalutem? Quid ſi bellicũ nobis non ſit cũ hoſte negotium? Pacato etiam in otio eadem opportuniſſima erit, cæteríſque longè litteris anteferenda. Quantũ enim, quæſo, quę principes habentur, Græca Latináque eruditio ſuperſtitionis admixtũ habent? quãtum ſæpe obſcœnitatis? qualem illecebram
turpitu

turpitudinis ? vt niſi cum ſociis Vlyſſis Syrenum ſcopulos, cantúſque ſurdis auribus prӕternauiges, voluptarium naufragiũ facias. Atqui nihil Hębrӕis diuinarum litterarum è fontibus non purum, non liquidum fluit: ex iis cum eruditione religionem bibes, innocentiam, ſanctitatem, quódque ſupra votum, ac prorſus diuinum eſt, ipſum hauries Deum. Hinc ad cęteras ętiã linguas, quӕ proximè ad hanc laudem accedũt, pretium corriuatur, ac dignitas. Equidẽ ſi quid

Grӕcas,

Græcas, ſi quid Latinas litteras adamaui,& colui;non eo præſertim erudito me lenocinio delinitũ fateor, quo blandiſſimè auribus, animíſque adulantur : ſed eam ob cauſam animũ ad eas contuli, quòd in Auguſtiſſima cruce Amoris melius, quàm Prætoris manu Hebraicis ſubſcriptæ notis vitale Regis extincti nomen ac ſalutem ſonăt. Hactenus admiratio proluſerit apud vos mea.Si quid illa profecerit, vt litterarum nobiliſſimæ colantur : tum verò muneri meo,publicæ-

que, quam mihi propoſueram, vtilitati gratulabor.

HEBRAICÆ Muſæ.

PVbeor iterũ peregrinæ linguæ interpres Romanè præfari, qui, veſtras, A. ne inconditæ orationis ruſticitate aures inurbanè offenderẽ, verecundo biennij ſilẽtio Latinam Harpocrati vocẽ conſecrâram. Nam quid mihi cum Muſis, mecum ipſe tacitus muſſitabam, quæ molliſſimis Græciæ Latiíque cantilenis

tilenis aſſuetæ tota exhalatum anima Hebraicæ ſtrepitum Synagogæ perhorreſcunt? Sed corrigo me,& meo clam cũ animo muſſitata conſilia palàm in præſentia recanto. Aio igitur Latinæ nihil accidere literaturæ congruentius poſſe, quàm Hebræarũ ſtudium literarũ. Hoc ſi Latinè perſuaſero; & Romanæ conſuluiſſe eloquentiæ, & iam olim deſertarũ rediiſſe me Muſarum in gratiam exiſtimabo. Hebraicum ſermonem originem, ac fontem eſſe reliquorum vetus

verúſque ſapientum ſermo eſt. Etenim primigenio cõgenitus, ac gemellus Adamo cùm fuerit: vt hominum ex illo, ita cæterorum ex iſto ſermonum fluxit numeroſa poſteritas. Et verò vndenam debuit ad omnes nationes vocum varietas deriuari, niſi ex ea lingua, cuius vel ſingulæ litteræ, atq; ipſa pùncta pænè mathematicis minutiora diuina eruditione vberrimè ſcaterent? Vt mirandum non ſit ſi hac de ſcatebra rebus apta nomina vniuerſis emanarint, vnde

nomen

nomen Numini par extitit, quod quamuis quatuor literis breuissimum, in immensum tamen diuinitatis orbem aptissimè quadrare videatur. Quanquam parum fuerit diuinæ linguæ mera rerum vocabula strepere. Quídni scientias nobis omnes profuderit, quæ Deum ipsum scitissimè sonuit? Possem id ego pluribus demonstrare, nisi compertissimū esset sacros Hebræorum libros eruditione planè omni affluere, quam curiositas erratica plurimorum, omisso fonte, Gre-

יְהֹוָה

cis Latinísque in riuulis cõ-
sectatur. At quanto labore
eam tandem vnam Socra-
ticam scientiá assequitur,
vt nihil sciat? Nouũm hîc
habeo, & pænè incredibile
afferre, credendum tamen,
quia factum est. Ille Roma-
norum Græcè, Latinéque
doctissimus M. Terentius
Varro, qui Lactantij præ-
conio tam multa legit, vt
aliquid ei scribere vacasse
miremur: tam multa scri-
psit, quàm multa vix quẽ-
quam legere potuisse cre-
damus: ille, inquam, vir
tantus ingenio, tantúsque
doctri

Diog. Laërt. in Socrate.

L. 1. c. 6. Instit.

doctrina, quòd Hebraicè nunquam, siue Chaldaicè legerit, aut scripserit, in ipsa patria lingua interpretanda lapsus est non semel. Vtinam hoc à me accusatoriè potius, quàm Latinè diceretur: ne sapientissimo viro certissimā erroris notam necessariæ linguæ inscitia inurere videretur. Verùm apertè, atque ingenuè fateri me iubet id, quod res est, seuera quidem, at vera Iosephi Scaligeri hominis de eruditione melius, quàm de religione censentis censura illa: *Sæpe labitur* *In coniectan.*

Varro peregrinarum ignoratione linguarum. Veſtrum hîc appello prudens eruditúmque iudiciũ, A. Quis enim, vt vnam è multis ab oriente natis Latio vocabulis vocem afferam, quis, inquam, veſtrum falcis nomen non
פלקא׳ à *falqa* Hieroſolymis quoque falcem ſonante cũm eodem Scaligero verius, quàm à farre cum Varrone deducat. Prudenter ſanè Græciæ oraculum Plato, vt ſapientiſſima reſponſa redderet, Græca Hippocrene relicta Hebraicam ſapientiam Abrahami peregrinatione

tione corriuatam Ægyptio bibit ex Nilo. Tanti est Hebraicæ linguæ non cõtemnere studia, ex quo fonte omnium promanat eruditio nationum. Iam verò si quis huius patriam fontis exquirat, dignam habeo diuino fonte ostẽdere terrestris Paradisi amœnitatẽ. Hîc ille tam suauis erupit, vt ipse primos hominum parentes Hebraicè allocutus prægustârit Deus: tam vber effluxit, vt quadripartito illo ejusdem Paradisi fluuio vberius omniũ scaturigine sermonum terras

irrigarit vniuersas. Quid iam superest, nisi vt eruditionis fontem erudito cœtu coronemus? Musas cæli filias, hoc est, cælestes intelligendi, atque eloquendi facultates Græcis montibus, fontibúsque vetus fabula affixit, atque affinxit: quòd altissima eminere sapiẽtia, quòd vberrima scatere eloquentia Gręcia crederetur. Atqui nobilissimum, planéque cælestem in terris disciplinarũ chorum, quas ego quoque priscis vnà cum sapientibus bona cum venia veritatis

fabu

fabuloſo nomine Muſas appellabo,non ad prærupti montis inhoſpitalem horrorem exulaſſe, ſed amœniſſimum in hortum voluptatis conueniſſe:non caballino fonte labra proluere,ſed hoc diuino fluuio ingenioſam ſitim explere ſolitas eſſe crediderim. Vbínam enim terrarum cæli filiæ, quàm terreno in Paradiſo decentiùs hoſpitentur? Igitur ſuauiſſima Muſarum eloquentia principem ſuauitatẽ Hebræo largè de fonte potauit: quòd illo in loco, in quo florum

formoſitate pulchriùs hominum vernaret felicitas, fontium perennitate vberiùs Hebraicæ fluxit facundiæ ſuauitas, quæ ad beatiſſimæ regionis amœnitatem cumulãdam alio quouis aptior ſermone prouidentiſſimo artifici Deo viſa eſt. Et quiſquam dubitabit propitias Latio Muſas è Paradiſo, quàm è Parnaſſo meliùs euocari? dubitabit Latina commodiùs ingenia Hebræo fonte, quàm Romana littora Hetruſco flumine irrigari? Neque verò aliũde Muſas adeſſe nobis

bis decebat, quàm è Solis Orientis ora, vnde Musarum Dux & Præses Apollo liberaliter affulget. Vt ineptum atque absurdum nemini videri debeat, si easdem in Arabia obuias Osyris habuisse dicatur. Quin etiam (quod iure nobis hereditario inter ærumnas lętandum est) quandoquidem procul exulat à ligno vitæ humana mortalitas; in opportuniorem Caluariæ collem, vbi vita ipsa stabilem trabalibus clauis sedem fixit, Hebraicæ Musæ transmigrârunt. Melior hic

è Na

è Nazareno flore Paradiſus, atque hortus voluptatis eſt. Hîc etiam affluit non vna tantùm, ſed quinque de ſcatebris ſapientiæ perennitas, quæ tamen non Pegaſei vngulam equi, ſed amátis Dei cor ſapiat: quæque ſanguineo purpuret colore; ſiue quòd Rex effudit, ſiue quòd amor elicuit. Hîc tandem, vt neceſſarias in primis linguas, quo propagatæ nexǽque ſunt inter ſe ordine, ac ſerie, diuina nos doceret ſapientia, ſuum nobis Regale nomen legendum propoſuit

poſuit Hebraicè, Græcè, & Latinè.

STEPHONII extincti Laurea Cupreßina.

ERgo coronarium Stephonij nomen eruditiſſimo capiti pro laurea funeſtæ cupreſſus omē fuit? Ergo Romanum ſingulari par eloquentiæ theatrū externū ſepulchrū eſt? Debiti ergo canoræ gloriæ plauſus parentales lacrymæ ſunt? Agite lachrymæ, tantiſper in voces abite, dum vitæ fabulam

fabulam ſuæ non eleganter minus claudenti, quàm tragicos Regum exitus canenti elegantiſſimo Poëtæ ſuprema gratulatione plaudatis. Age lacrymis eloquẽtior, quàm vocibus dolor, quamuis inconditus, vocalis tamen erumpe. Extincta enim eloquentia, inconditam decet loquentiam vlulare. Abiiſti ex hac mortalitatis palæſtra ſine laurea canore victor: ſed ipſa tibi cupreſſus in lauream abiit, hoc eſt, digniſſimam corona vitam mors honeſtiſſima coronauit. Ante immorta

mortalem laudabiliter obitæ mortis coronam diu decumbens, affixúſque lectulo cum grauiſſimo, acutiſſimóq; morbo generosè colluctatus es. Iacētibus enim, proſtratíſque corporis viribus animi vis, ac virtús ab ipſa conſtantior, erectiórque ruina mole ſua ſic ſtabat, vt in lectulo illo tanquam in ſcena virtutis videreris Antæi fabulam ſeriò dare Stephoni, qui cùm grauiſſimè decũberes, tum fortiſſimè aſſurgeres. Mirari iam deſino, quòd tragica funera ſplendidè ſcripſeris,
qui

qui mala ſuprema intrepidè toleraris. Iſtam enim in morbo robuſtam, viuacem in morte virtutẽ nõ adumbrarent alij, quàm Reges, Heroéſque morituri. Heroicam hanc laudum coronidem tuarum prædiuinauit diuina poëſis tua, quando erudito primùm partu theatralem in lucem edidit fertilem cæli, terrarúmque theatro heroum parentem, Tyburtem heroiná, Sympheruſam: vt, quoniam vnum coronæ ſydus impar videbatur, numeroſa, fratres cùm matre, ſydera

Poëtam

Poëtam ſuum illuſtri occaſu prꝫuia coronarent. Cum corona triumphum mors fortiſſima merebatur. Hinc tuus ille Criſpus, tuo non minus carmine, quàm ſuo robore triumphalis, æquè pro pudicitia in pace bellicoſus, ac pro patria in bello pacis aſſertor, dum purpuratus candidæ virtutis miles dato fortiter ſanguine inter theatri lacrymas triũphat, pulchrè ſuo proludit Poëtæ, cuius in vltimo vitæ actu vultus veteranæ virtutis colore ſuffuſus non morientis, ſed triumphantis fuit.

fuit. Mors enim honesta immortalitatis triumphus est. Quid à triumpho superſit præter imperium? Et hoc tibi animosè morituro tua Flauia Melpomene pridem immortale præcinuit: cùm Cæſareos hæredes terrarum imperio maiores, hoc est, magnæ indolis tuæ imagines, tanquam cæli Cæſares generoſo exitu præmiſit in cælum. Sequutus es Regios præcurſores (vt ſpes est) cæli regno digniſſimus, quòd ipſe tui Rex animi diuinè regnaueris in terris. Potentem tui

te

te Regem vna inſtar omnium teſtatur illa tuarum Regina laudum, humanæ gratiæ, gloriæq; deſpicientia. Nam quî fieri poterat; quando, quod vulgo fertur, nõ capit regnum duos; vt ſapientiſſimi Regia pectoris, quam totam imperatrix virtus occupârat, ſeruilis ingenij collegam admitteret Ambitionem? Teſtor extremas moriẽtis preces, quibus impensè flagitabas, vt nati ad immortalitatem partus ingenij tui parentalibus extincti flammis tecum funerarentur. O vocem

vocem ad vltimum vſque ſpiritum ſibi imperátis animi planè imperatoriam! O votum iure Maroniano ſimillimum! vt, qui magno geminus Maroni, dum caneret, ſplendore carminis prę fulſerat, par eidem, dum caderet, illuſtri flammarum voto ſuo carmini nõ minus lucis afflaret. Pepercere tamen diuinis vtriuſque monumentis inuocata incendia: ne cum Virgiliana Æneide Troiana iterum potentia, cum Stephoniana verò eloquentia Romana primùm gloria conflagra

flagraret. Quanquam non erat, cur tuæ flammas eloquentię, Stephoni, precareris, quæ satis arderet. Quomodo enim tonaret, quomodo fulminaret sine ingenioso ardore? O tonantis, ô fulminantis olim Stephonij lætum prodigium! Tunc enimuerò intonuit læuum bene tempestate serena. Etenim quid è Stephonij superstitis facũdia, nisi serenitas nasceretur? Quid illũ consequatur extinctũ nisi turbulenta tempestas lacrymarũ? Nostras lacrymas, & sua gaudia, siue

ſiue obitus diem ſui multo ante idẽ præſagiſſe,ac prædixiſſe dicitur Stephonius. Cur enim diuinus Romanæ ſuauitatis cycnus ſine diuinatione mortis canorũ ſpiritũ expiraret? At quàm felix tua mors, eodem qui die naſceris, atque occidis, quo diuina vitæ mater cõcepta eſt! vt non tam natus ad mortem,quàm mortuus ad vitam eſſe videaris. Virgo igitur, quæ Deum terris, te cælo peperit: vt quãtus mortalitati moriaris, quantus renaſcaris immortalitati, è magnæ parentis

rentis nobilitate interpretemur. Per lacteam verò Virginis viam quò abires aliò, quàm ad ſuperos? Quis diuino Poëtæ Parnaſſus aptior, quàm cælum? Quæ tibi Muſæ vocaliores, quá canori Cælites? Quis Apollo præſentior, quàm Deus? In iſto iam felicitatis theatro nihil tragicum ſonas, ac lugubre: ſed inter cæleſtium concentus, ac plauſus Amorũ, Deo, quo plenus es, feſtiuum canis Dithyrambũ ad clepſydram æternitatis. In iſtis victor Olympiis (quãdo mortalis

laurea tuis minor meritis erat) immortalem lucis coronam refers: immo verò tute tibi es corona, quia Stephonius es. Nobis autem quid supereſt, niſi orbitas luctuoſa ſine te? Agite igitur, redite voces in lacrymas, redite. Tanti enim viri iacturam, & deſiderium nulla poteſt eloquentior, quàm lacrymarum affluentia perorare.

LAVS DEO.

ÆTAS

ÆTAS FLOREA.

VOs quoque communis amor, & cura gratissima, hortenses flores, dum totius anni vices perpetuo verę coronatis, ferrei temporis detersa rubigine nouum sæculum florei nitore nominis coloratis. Inter flores nimirum regnare decuit regias APES BARBERINAS, quarum mel VRBANITAS est. Age igitur in hoc florum regno exornandis debita floribus audacior efflorescat oratio.

Florentis hoc ingenij felix inuentum fuit, vt ferreis moribus ætas decolor florũ cultu reflorefceret. Horum ergo de populo pulcherrimo agreftes colonias vrbanos in hortos hofpitalis deduxit vrbanitas. Decuit enim beneficos floridi fæculi conditores ciuitate donari. Quæ iá eloquentia coloribus exprimat eruditis artificio multiplici elaboratam hortorũ pulchritudinem, ipfis idcirco, quibus parata eft, æmulam floribus, vt pulchri hofpites pulchrè habitent? Quęnam oratio

oratio callida eloquēti filo percurrat areolarum Dædalea clauſtra, ideo flexuoſis anfractibus implicata, vt fugaciſſimæ florum formoſitati labyrinthum, & moram faciant? Neque verò concedit hortorũ amœnitati nobilitas colonorũ. Fuit illud tempus, cùm vix è primariis viris vnus Perſarum Rex, íſque prudentiſſimus, Cyrus regias inter curas hortuli cultum reponens florẽtiſſimo inter flores manu ſua ſatos imperio Lacedæmonium apud legatũ gloriatus eſt. Atqui

hęc Ætas florea quàm multos profert ex omni nobilitatis flore feliciſſimos Cyros, qui præſtantium florum odorata regna veteribus floridiora moderantes veteris illam Cyri laudem laudabiliùs vſurpãt, hi manu noſtra ſunt ſati. O manus vrbium felicitati pares, quarum felici cõtactu non modò terra, ſed ipſa etiam felicitas vrbana floreſcit! Hîc enimuerò mirari non habeo, quare orbis terrarum imperatrix cęteris magis vrbibus florũ cultu floreat Roma: cùm ſubacto, cultóque

caltóque Imperatoriis manibus ſolo floridum ſibi ſternere ad gloriam iter vel à Cincinnatorū vſque Dictatorum antiquitate Romanum ſit. Exite iam ad vitæ gloriǽque lucem terræ quidem filij, ſed altricis nobilitatis adoptiui. Ipsū publicæ lucis decus; quandoquidem flammæ tum Græco nomine, tum nitida ſpecie fulgetis; veſtro fulgore prouocate. Cum ſole ipſo clariora cæleſtibus terrena ſydera interdiu micate, ac diem geminate. In hortenſibus theatris externæ for-

moſitatis victores vobiſcum ipſi formoſiſſimi fratres domeſtico certamine de forma dimicate. Diſcolores inter hortorum ſcenas ſimul florentis, ſimul defloreſcētis mortalis pulchritudinis vtilē fabulam date. Exemplo melius veſtro, quàm alieno carmine illud monete, *Nimiùm ne crede colori.* Vernis veſtris coloribus perpetui veris nouam felicitatem expingite. Bene eſt. Audiſtis blādam vocis illecebram adhuc magnæ matris abſtruſi viſceribus floriduli pupuli.

Ecce

Ecce iam voci, votóque responsuri materni sinus grauẽ præmaturo egressu moram rumpitis. Iam virides inter foliorum fasciolas insolitam ad lucẽ conniuentia capitula sustollitis. Iam vitam, quam nos ærumnosam nobis natalitiis lacrymis pręsagimus, lętissimam vos diducto decenter ore à risu inchoatis, & hiãte semper labello renidẽtes, dum viuitis, ridetis. O vos beatos, quorum vita risus est! O risum efficacem, quo totus annus exhilaratur! Prima (quis credat?) florũ risu

anni ſenectus iuueneſcit: prima vernat hyems: Tua, Hyacinthe, præcox pulchritudo ver hybernum repræſentat, ſiue frigore decolor niueo vultu circumfuſas prouoces niues: ſiue cælo concolor cæleſtẽ ſuauitatem redoleas. Tibi verò (flos fabularum, formoſiſſime Narciſſe) hybernum frigus merito amicum, & conſentaneum eſt: tua ipſe quòd forma perniciosè calueris. O quàm appoſitè nunc aureo, nunc argenteo, nunc vtroque pallore tabeſcis, ac degeneras in florem?

florem? Tantus enim decor pulchrè debuit, pretiosé-que pallescere. Sed quis inter ventosa hortorum hyberna flos lætior hyemet, quàm quæ non sine vento aperitur, quæque ventum nomine spirat; Anemone? Conspirate iam coniuratæ aurarũ animæ: vestros animosos impetus omnium vnus hic flosculus toto hiatu ridet, imò vestro spiritu animatur. Et sanè vento gaudere decuit, quem vulnerati Adonidis vanissima fabula cruentauit. Suam istam flos ipse lugubrem

fabulam, cum maximè patet, effuſiſſimè ridet. Nec vno ille, vt florum plerique, ſed vario colore veſtitur. Nam varia veſte abundare florentiſſimi Principis eſt. Nuſquam tamen elegantius quàm in tuis, FEDERICE CORNELI, elegantiſſimis hortis coloratur: vbi lectiſſimi flores tuis è moribus, qui florũ Princeps, ac flos Principum es, colorem trahunt. Vidi ego inter ea Tẽpe, quæ tu Romæ Theſſalicis amœniora condidiſti, Romano cultu venuſtiſſimã Anemonem,

cuius

cuius candidam foliorum prętextá ita purpureus limbus obibat; vt morum candori tuorum purpurá promittere videretur. At vos ne vltrà in fragile floris decus conſpirate ventoſi ſpiritus. Heu me ventos rogo! En eadem (ô rerum vices!) quæ modò decorum florem animabat aura, tragico ludibrio difflatũ exanimat. I nunc, atque auræ cõfide fallaci. Sed iam Ver floridum vernos flores per Zephyrum pręconem euocat. Rès mira! Inſuſurratum præconis ventuli murmu-

rillum vbique audiunt, & adſunt florũ populi diſcolores, atque hoſpitas lucis oras grati aduenę ſalutaturi, oſculo ſuauiter hiulco odoratam animã inhalant. O halitum ægræ mortalitati vitalem! O curarum æſtus blandè difflãtem auram ingenuæ voluptatis! Quem non demulceat in Iunci folio narciſſo par aurei pretio coloris odoris pretioſa ſuauitas? ſiue hic ſimplici foliorum bractea auarè, ſiue pleni rutila floris pompa liberaliter aureſcat. Cui verò argenteus ille

Narcissus, qui productiore collo Camelum in flore ludit, exporrecto vitam osculo propiùs non inspiret? Cui non Hyblam, non Hymettum oleat, tum Moschatus, tum odoratissimus Orientis Hyacinthus, quorũ vel ipsum nomen odoratũ est? Quid? obscuro natum, ac traductum loco Lilium cõuallium nónne suauissimo illud afflatu verè insinuat, ex obscuritate patriæ eum sæpe virtutis cãdorem existere, qui clarissimas ornet ciuitates? Quid? nónne lactea Cyclaminus lactescẽtis

tis in florum puerperio Naturæ concretum in florem lac videatur? Mihi verò vos (versicolores, atque ab ipsis maculis, & næuis formosæ Tulipæ) dum coloribus floretis omnibus, flos omnis estis. Sed quid ego Veris flores enumero? enumerare qui possit innumerabiles, ac singulares; tuos, TRANQVILLE ROMAVLI, florentissimos adeat hortos, qui proximo Vespasiani Amphitheatro feliciores inusitato antiquitus miraculo perpetui Veris theatrum sunt: vbi ludus non

ſæua hominum mors, ſed amabilis florum vita eſt: vbi curioſos oculos nō morientium gladiatorum plaga funeſtè, ſed naſcentium roſarum purpura iucundè cruentat. O roſæ, pulchra Veris morientis vulnera! quandoquidem veſtrarum inter ſpinarum mucrones nitidè cruentum emoritur Ver. Emoritur quidem Ver in roſa: ſed renaſcitur in Cariophyllo; qui, quòd coloribus vernat omnibus, quòd nullis concedit odoribus, renaſcenti quotannis Phœnice pulchriùs ęſtiuos

uos per æſtus veri digna ſubſternit incunabula. Sed cuius præterea floris odore peregrino Æſtatis calor noſtros hortos vaporat? Salue Gelſimine, florũ flos. O quàm gratus hoſpes flagellorum manibus adrepens toto iam terrarum orbe peregrinaris! O quàm lepidum, quàm ſalubrem è tua patria nobis odoris Africum ſpiras! Et verò par erat feruidæ matris odoratum eſſe filium. quo enim alio materni amoris feruor quàm odorato ſpiritu filiũ animaret? Sed illud non planè

planè intelligo, quî fiat, vt Parens Æthiopum nigerrima candidos pariat flores. An propterea, quòd Parentis illi non vultu, ſed lacte colorantur? An quia ſic è nigra nocte candida lux naſcitur? Exiſte nunc tandem, exiſte Mexicanis è viretis oriunda, quæ Nazareni floris inter ſpinas morientis florida imago es, Granadilla. Florere te decet per æſtum, quia flos Amoris es. Nulla verò tibi terra fertilius æſtuat, quàm Roma, cuius in nomine ardet Amor. Mitto iam ſingulos

gulos flores: omnes vt verbo complectar, breuissimè aio, florum æstate, quàm frugũ messem demeti non minorẽ. Et quisquam dubitabit, si torrida reflorescit Æstas in Ver, Autumnum quoque floriferam ob temperiem suas inter vernare vindemias? Non enim potest florulẽtis deliciis genialis Autumni carere lætitia. Vnus reticeri se non patitur, autumnales deliciæ, Crocus, qui tam eleganter sexcentas colorum formas induit, vt versicolor inter flores Proteus dici

dici posse videatur. Et ha-
ctenus quidem orationi li-
cuerit nostræ cum floribus
efflorescere, floreíque sæ-
culi Ver assiduum, ærum-
nosæ recens mortalitati so-
latium gratulari. Ite nunc
verissimæ vocis meæ testes,
ite acerrimi speculatores,
mortalium oculi: vestram
cùm vbique, tum Romę fe-
licissima in vrbe florentem
legite felicitatem: inter fu-
gacissimas anni quadripar-
titi vices constãtissimi Ve-
ris suspicite amœnitatem;
siue vbi fluuiorũ Rex Ty-
beris FARNESIA LILIA
è regiis

è regiis vtriusque ripę hortis conspicuã famularibus aquis irrigat, ac dominatricem semper educat in coronam: siue vbi MEDICEA FLORA, suam vbique Florētiam spirans, Romam vrbiū florentissimam exornat: siue vbi BVRGHESIVS DRACO ad aureos Hesperidum hortos, quos nouus Africæ victor, maior veteri SCIPIO Mauritanis longè nitidiores Romano splēdore fundauit, verè ipse aureus inuitat, non arcet; quia Domini mores habet: siue vbi

LVDOVISIÆ VIRTVTIS insignis flos & purpurea, & aurea felicitas micat: siue vbi CÆSARINA DOMVS gemello Vere beatissima eximiis vernat & floribus, & fratribus: siue vbi CÆTANÆ DITIONIS oppida suburbana vrbanissimo sub Principe floream Vrbi non inuident voluptatem: siue etiam vbi tum PERETTÆ, tum MATTHÆIÆ Villæ opulentia lucet aurea in ædificiis, & smaragdina in viretis. Atque vt infinitos omittam alios Romanæ nobilitatis

hortos;

hortos; veſtros hîc præterire nequaquam poſſum, Exquilinę Triumuiri amœnitatis, DOMINICE FEDINE, POMPEI PASQVALINE, atque alter POMPEI DE ANGELIS. In exquiliis enim diuini floris Mater VIRGO MAXIMA pluuiis olim niuibus fœcundæ virginitatis argumentis non ædem ſibi modò pulcherrimam produxit in lucẽ, verùm etiam vobis, virginalis ædis cultores aſſidui, elegãtiſſimos flores, gratũ obſequij fructum, filiíque virtutíſque ſuæ

ſuæ decoras imagines procreat, educátque. Meus mihi interim hortulus cupiẽti pauca obſcurioribus floſculis ÆTATEM FLOREAM lepidè colorabit. Vna tamẽ hortuli mei pulcherrima hoſpita; roſarum Regina omnium, Sinenſis roſa, quæ nuper ad me Senenſem cultorem cognominis patriæ fœdere è toto diuitis orbe regionibus officiosè diuertit, verſicolore prodigio anteuertit hortorum laudibus cæterorum. Videas primùm tereti ſtipite nullis armatam ſpinis,

innocenter clementérque aſſurgere : vt quam nuſquam hactenus inueneris inermẽ, nudámque ab omni doloris aculeo floridam voluptatem ipſa promittat. Videas deinde frondibus magnitudine ac forma pampinos imitantibus conueſtitam è ſmaragdino dehiſcentis calicis conclaui, multiplici foliorum ſyrmate regaliter explicato in publicam lucẽ prodire lucis ipſius formoſa diſcrimina quotidie ſic æmulantem, vt mane quidem candidá, meridie flammeam, veſpere

vespere purpureá hoc est, simul aliam, simul eandem admireris : & quotidiani miraculi nouitate fateri cogaris, ad florum Reginam, quæ tanquam sol alter, variæ fuco lucis diem colorer, colorum Principes viciſſim accedere tributarios. Huius mihi hortuli delicias innocētes nemo Catonum exprobret; ſiquidē in horto voluptatis nos flores inter diuina iam pridem ſapientia conditi floribus naſcimur, primíque Parentis integritas felix totius magiſtra poſteritatis

eodem in horto laudabiliter rusticata est. Quid iam superest, nisi diuturnæ vt hortorum incolumitati supplici voto consulamus? Tu ergo pluribus oculate, quàm Argus, luminibus, terrarum custos, atque excubitor, cælum; si floribus cum syderibus conspicui nitoris affinitas est; dum languidis, ac veluti sopitis per noctem capitibus securi conniuent illi, tuti etiam vt sint, in clandestinos raptores inconniuens tuis excuba stellis: nocturnis eos laruis absterre: mi-

nare fulgure : tonitru increpa : imbre, grandine, fulmine procul extermina. Túque floridæ pater familiæ, placidiſſime Zephyre; tuæ ſi te pulcherrimæ prolis ſumma tangunt pericula; placidum tantiſper ingenium exue : iuſtus in fures vltor irrumpe : ne patiare hortorum ſepta latronum inſidiis patere, ac purpureum florum pudorem prædam eſſe prædonum : cum fratrum ſpiritu conſpirante furax hominum genus à floribus longè difflatum in ſpineta
com

compelle. Par eſt enim aduncas ad furtum manus non floribus hærere, ſed ſpinis.

LAVS DEO.

Errata corrige.

Pag,	*ver.*		
35	7	ſuperiorum	ſuſpiriorum
48	5	in gratiſsimo	ingratiſsimo
53	4	ſanguinarij	ſanguinarijs
59	1	Qui eos	Quis eos
73	12	babarum	barbarum
78	7	Ne, quæſo, vos	Ne, quæſo vos,
79	4	inuitæ	inuictæ
82	16	Hæc mea manu eſt ſata?	Hæc mea manu eſt ſata.
83	3	regale	regali
95	16	ſuſcipietis	ſuſcipitis
101	6	pars	par
108	17	ad	ac
141	16	accerſit	acceſsit
151	10	nagis	magis
166	7	deſenſæ. Virginitatis	deſenſæ Virginitātis
173	5	foſſæ nouæ	Foſſæ nouæ
177	15	beatiſſima	beatiſsimam
180	6	ſenæ	Senæ
190	2	impetrauit	impetrarit
212	4	cæleſtis	cæleſti
216	3	expiatumque	expiatumque,
239	12	quòd	quod
272	13	deducat.	deducat?
304	12	Romauli	Romaule
311	8	CÆTANÆ	CAETANÆ
313	13	diuitis	diuiſis

